

UTVÄRDERINGS- BERÄTTELSE 2024

VASA STADS
REVISIONSNÄMND

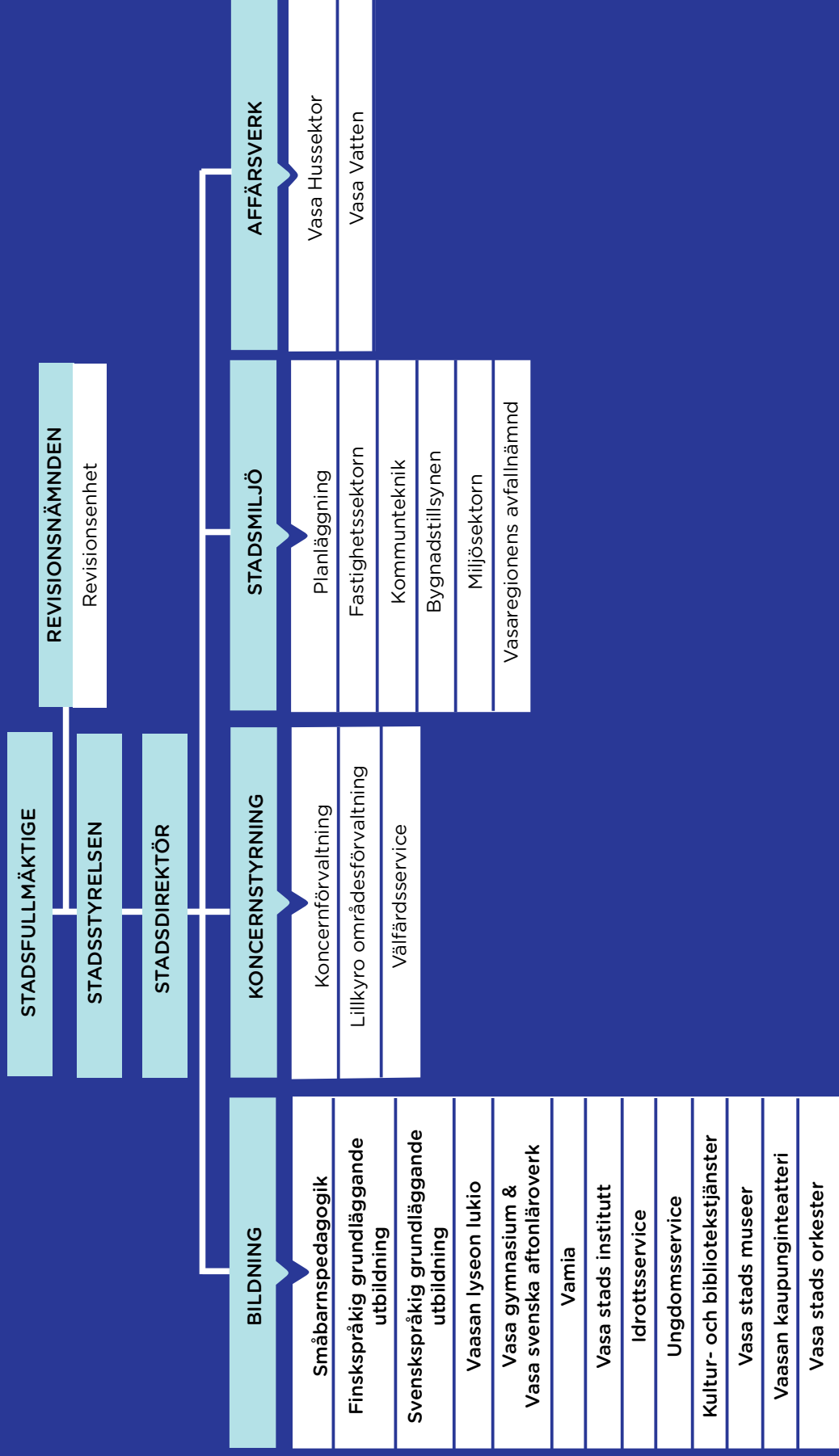
V A S A .

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Ordförandens översikt	5
2. Revisionsnämndens verksamhetsplanering och verksamhetssätt	6
2.1 Utvärderingsverksamhet	7
2.2 Revisionsnämnden	7
2.3 Revision	7
3. Strategiöversikt	8
4. Utvärdering av strategiska målhelheter	11
4.1 Klimatneutrala Vasa 202X – en grön övergång och ett globalt handavtryck	11
4.2 Utvärdering av målet Attraktiva Vasa	15
4.3 GigaVaasa-området	19
5. Service som riktas till Vasa stads invånare	22
5.1 Utvärdering av överföringen av arbets- och näringstjänsterna	23
5.2 Kollektivtrafik	25
6. Övriga utvärderingsobjekt i schemat 2024	29
6.1 Vamia	29
6.2 ICT och AI inom Vasa stad	32
6.3 Vasa stads affärsverk Hussektor	36
7. Ekonomi	42
8. Uppföljning av observationer i utvärderingsberättelsen 2023	48

Vasa stads organisation

V A S A .

Revisionsnämndens
ordförande
Heimo Hokkanen

1. Ordförandens översikt

En händelserik fullmäktigeperiod

Den fyraårsperiod för fullmäktige som nu avslutas har präglats av många förändringar, vilket har lett till att även revisionsenheten har tvingats verka under avvikande omständigheter. En av dessa var pandemin, under vilken det blev allt vanligare med distansmöten. Det påverkade även revisionsväsendets arbetssätt. Även personalsituationen vid revisionsverket medförde utmaningar i utförandet av uppgifterna. Trots allt har uppgifterna dock kunnat skötas som vanligt under det senaste året. Under utvärderingsåret 2024 återvände revisionsnämnden dessutom till Styrelsegården, där den en gång inledde sin verksamhet. Denna flytt innebär kostnadsbesparingar för staden.

I denna utvärderingsberättelse granskar vi verksamheten inom ett flertal förvaltningar. Frågan om batteriindustrin har diskuterats flitigt bland både beslutsfattare och allmänhet, men konkretisering efterlyses fortfarande. Även de så kallade vägkorridorerna, det vill säga supercykelvägarna, har väckt mycket debatt. Också denna fråga tas upp i en särskild rapport till fullmäktige.

Ekonomi har nått en rimlig nivå. Den växande reparationsskulden är dock fortfarande en källa till oro för revisionsnämnden. Kollektivtrafikens mångfacetterade problem har blivit ett huvudbry för beslutsfattarna. Passagerarantalet inom kollektivtrafiken visar emellertid en positiv trend, och samtidigt har klagomålen på trafikens funktion minskat. Revisionsnämnden betonar dock vikten av att noggrant följa den kollektivtrafik som Vekka Group bedriver i Vasa. Frågan behandlas närmare i utvärderingsberättelsen.

På det hela taget har staden klarat sig förhållandevis bra. Hur byggandet av Travdalen och batteriindustrin framskrider under kommande år återstår att se. Staden har börjat växa, vilket givetvis är positivt, men den tillväxt som eftersträvas enligt strategin har ännu inte uppnåtts..

2. Revisionsnämndens verksamhetsplanering och verksamhetssätt

Revisionsnämndens uppgift är att bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt. Vasa stads strategiska och samtidigt i förhållande till stadsfullmäktige bindande mål har presenterats i stadens budget för 2024.

Nedan presenteras förloppet för revisionsnämndens utvärdering under innevarande fullmäktigeperiod.

Första året: Verksamhetens och serviceproduktionens grunder

- Strategiskt beslutsfattande och ledningssystem – specialvillkor för stadsfullmäktiges verksamhet och förutsättningar för förverkligande av besluten
- Ledning av verksamheten – tillsyn och riskhantering
- Ekonomiska utgångspunkter för fullmäktigeperioden
- Separata utvärderingar

Andra och tredje året: Verksamheten och serviceproduktionen i praktiken

- Val av stadskoncernens och stadens strategiska tyngdpunkter, utvärdering av förverkligandet av tyngdpunkterna i förhållande till de årliga målen
- Ekonomisk balans och ekonomisk utveckling
- Separata utvärderingar

Fjärde året: Uppnådda resultat och ändamålsenlighet – fullmäktigeperiodens resultat

- Sammanfattande utvärdering av fullmäktigeperiodens strategi – hur förverkligades strategin, hur förverkligades tyngdpunkterna?
- Ekonomisk balans och ekonomisk utveckling
- Separata utvärderingar under fullmäktigeperioden

2.1 Utvärderingsverksamhet

I utvärderingen utnyttjas jämförelseuppgifter från andra städer, data som produceras i stadens egna system, intervjuer och samråd, svar som getts till följd av utvärderingsberättelserna och beslut som fattats samt material och utredningar som utarbetats separat för nämnden. Som jämförelsestäder använder revisionsnämnden städer med 50 000–100 000 invånare. I det följande presenteras tecknen som används som stöd för utvärderingen.

- Ärendet eller målet har framskridit väl och/eller det har positiva verkningar.
- Ärendet kan utvecklas eller uppnåendet av målet kan främjas.
- Ärendet eller målet har inte framskridit och/eller det har negativa verkningar.

Revisionsnämnden som inledde sin mandatperiod sommaren 2021 har utarbetat den här utvärderingsberättelsen. Stadsstyrelsen ger i enlighet med kommunallagen ett utlåtande till stadsfullmäktige om de åtgärder som utvärderingsberättelsen ger anledning till. Därför har de observationer som framförs i den här utvärderingsberättelsen inte sänts

på någon separat remiss före publiceringen. I sitt utvärderingsarbete bistås revisionsnämnden av revisionsenheten.

2.2 Revisionsnämnden

Under den innevarande fullmäktigeperioden består Vasa stads revisionsnämnd av nio ordinarie ledamöter, vilka var och en har en personlig ersättare.

Heimo Hokkanen, ordförande,	ersättare Isa-Maria Söderudd
Tero Sulkakoski, vice ordförande,	ersättare Kaarlo Lepistö
Robert Grönblom,	ersättare Kaj Smeds
Raija Kujanpää,	ersättare Sari Saarikoski
Johanna Lehtonen,	ersättare Bjarne Norrgrann
Maria Storgård,	ersättare Gunlög Ingves
Erkki Teppo,	ersättare Tarja Makkonen
Tauno Tuomisto,	ersättare Juhani Rautakoski
Piia Yli-Heikkuri,	ersättare Virva Hirvi-Nevala

2.3 Revision

Revisionen är till karaktären laglighetsgranskning. Revisorernas uppgifter definieras i 123 § i kommunallagen. Åren 2019–2024 ansvarade revisionssammanslutningen KPMG Oy Ab för stadskoncernens revision. Vasa stads ansvariga revisor var OFGR, GR Esko Säilä. Utöver den lagstadgade revisionen har revisorn därtill gjort projektrevisioner. Revisionsnämnden konkurrensutsatte Vasa stadskoncerns revisionssammanslutning för mandattiden 2025–2030. Stadsfullmäktige i Vasa beslutade 10.2.2025 på förslag av revisionsnämnden att välja KPMG Oy Ab till stadskoncernens revisionssammanslutning för mandattiden i fråga. OFR, CGR Päivi Rintala kommer att vara Vasa stads ansvariga revisor.

I Vasa stads dotterbolag väljer bolagsstämman en revisor. I alla dottersammanslutningar har KPMG Oy Ab valts till revisionssammanslutning.

3. Strategiöversikt

Enligt 37 § 7 kapitlet i kommunallagen (410/2015) ska kommunen ha en kommunstrategi, i vilken fullmäktige beslutar om de långsiktiga målen för kommunens verksamhet och ekonomi. Kommunstrategin ska ses över åtminstone en gång under fullmäktiges mandattid. I revisionsnämndens utvärderingsplan var ett utvärderingsobjekt en slututvärdering av strategiperioden. I enlighet med utvärderingsplanen var målet att till fullmäktige som avslutar sin period 2021–2025 föra ett sammandrag över strategiperioden. Revisionsnämnden gavs för kännedom att slututvärderingen för strategiperioden 2022–2025 genomförs som en del i anslutning till bokslutet 2025.

Revisionsnämnden har i utvärderingsberättelsen för år 2023 påpekat att strategin för åren 2022–2025 inte har setts över under fullmäktigeperioden, även om det i kommunallagen finns en skyldighet att se över strategin. Stadsstyrelsen gav i ett bemötande en utredning om att beredningen av strategin för den kommande fullmäktigeperioden 2025–2029 redan har inletts med en marknadsdialog och diskussioner med bakgrundsfakta sommaren 2024 med stadens ledningsgrupp och andra ledande tjänsteinnehavare. Det är i kändedom att strategiförnyelsen blir omfattande för den kommande fullmäktigeperioden. En omfattande granskning och uppdatering av den nuvarande strategin har inte ansetts vara förnuftig, och den lagstadgade uppdateringen sköttes under den här fullmäktigeperioden på ett sätt som var medvetet lättare.

Enligt resultaten av en självutvärderingsenkät för temagruppernas verksamhet har man fram till år 2023 lyckats speciellt med att se över temaprogrammen och åtgärds-helheterna. Styrgrupperna har sett till att göra sakkunniga och intressenter delaktiga i strategiarbetet, vilket har stött en omfattande och mångstämmig utveckling. Sektorernas strategiska åtgärder har sammanställts och analyserats som en del av helheten, och förståelsen för strategin och det därtill anknutna arbetet har stärkts under processen. Dessutom har verkställandet av programmen och uppföljningen av mätarna beaktas i utvärderingen.

Utifrån självutvärderingen från år 2024 och framåt betonas fortsättningsvis som utvecklingsobjekt stärkandet av utvärderingen av temaprogrammen och åtgärds-helheterna. Styrgruppernas roll vid säkerställande av att sakkunniga och intressenter deltar bibehålls som en central del. Dessutom är det i framtiden viktigt att klart fastställa de strategiskt viktigaste programmen, på vilka uppföljningen och utvecklingen riktas.

I februari 2025 genomfördes i anslutning till strategin en responsenkät, där Vasa stads personal (n = 3114) samt stadsfullmäktige (n = 55) hade möjlighet att svara. På enkäten svarade totalt 107 personer, av vilka 84 var representanter för personalen och 23 ledamöter i stadsfullmäktige. Målet med enkäten var att producera information om väsentliga synpunkter i anslutning till strategin, vilka kan utnyttjas vid beredningen av den nya strategin. I svaren betonades att den nya

strategins uppbyggnad borde vara enkel för att det ska vara lättare att ta den till sig och så att den kan kopplas till en del av arbetstarnas vardag.

Genomförandet av den nuvarande stadsstrategin styrs av fyra strategiska teman:

1. Välmående och kompetenta Vasa,
2. Attraktiva Vasa,
3. Klimatneutrala Vasa och
4. Möjliggörare (personal, ledning, ekonomi)

Vid Vasa stadsstyrelses sammanträde 31.3.2025 har siffrorna från strategiöversikten år 2024 presenterats. I stadens strategi har sammanlagt 11 mål ställts upp, för vilka 135 åtgärder har fastställts. Fram till år 2024 har av dessa åtgärder:

- 24 st. (17,8 %) blivit slutförda
- 101 st. (74,8 %) pågår
- 10 st. (7,4 %) har inte inletts

Framskridandet enligt tema enligt år 2024 är följande:

- Välmående och kompetenta Vasa: 30 % av åtgärderna är färdiga, 70 % pågår
- Attraktiva Vasa: 10 % färdiga, 90 % pågår
- Klimatneutrala Vasa: 20 % färdiga, 70 % pågår, 10 % har inte inletts
- Möjliggörare: 9,4 % färdiga, 65,6 % pågår, 25 % har inte inletts

Största delen av åtgärderna pågår, vilket tyder på att en betydande del av genomförandet av strategin ännu är under arbete och därmed inte har fått något slutligt beslut eller resultat. Det här kan bland annat bero på det att många åtgärder har många skeden och är långvariga.

I uppföljningen av mätarna i strategin fanns 35 mätare, vilka också delas upp på fyra temahelheter. Vid utvecklandet av mätare i anslutning till strategiöversikten år 2024 kan det observeras att 33 procent av mätarna har utvecklats i en positiv riktning, 30 procent har utvecklats i en negativ riktning och 21 procent av mätarna har hållits oförändrade. 17,1 procent av mätarna kan inte utvärderas.

Revisionsnämnden har i sin utvärderingsberättelse för år 2022 konstaterat att med början från boksluten år 2022 har endast ett sammandrag på 11 mål från strategin presen-

terats, vilket inte möjliggör en utvärdering av hur alla åtgärder genomförts. Därför har revisionsnämnden utifrån den rapportering som presenterats för stadsstyrelsen och stadsfullmäktige svårare än tidigare att utvärdera hur de mål som ställts i strategin framskridit och åtgärderna genomförts. Revisionsnämnden antar att det i anslutning till bokslutet år 2025 rapporteras omfattande och täckande om slutsammandraget för strategiperioden 2022–2025.

Upprättandet av den nya kommunstrategin

Uppgiften som strategichef på viss tid har tillfälligt från våren 2024 skötts vid sidan av den egna tjänsten och i mars 2025 omvandlades uppgiften till ordinarie. Den nya kommunstrategin började bearbetas under sommaren 2024. I de följande styckena presenteras tidtabellerna för den nya kommunstrategin vad gäller år 2025.

Enligt den utredning som revisionsnämnden fått har det första skedet (Q1, januari-mars

2025) av strategiarbetet koncentrerats på skapandet av gemensam förståelse och uppfattning mellan stadens ledning och fullmäktige. Under den här tiden ordnades för stadsfullmäktige en workshop och för resultatområdenas och sektorernas ledning totalt 12 workshoppar. Under det första skedet deltog uppskattningsvis ca 200 personer i strategiprocessen.

I det andra skedet (Q2, april-juni) av strategiarbetet ligger fokus på extern växelverkan. I arbetet görs centrala intressenter delaktiga, såsom studerande och företagare, och dessutom genomförs en kommuninvånarenkät, med vilken invånarnas uppfattningar samlas in som stöd för beredningen av strategin. Under det tredje kvartalet (Q3, juli-september) framskrider strategiarbetet till fastställande av strategiska val och åtgärder. Nya stadsfullmäktige granskar de föreslagna valen under hösten 2025. Under det fjärde kvartalet (Q4, oktober-december) förs den nya stadsstrategin till stadsfullmäktige för beslutsfattande.

Sammanfattning

- ☆ Revisionsnämnden anser det vara positivt att det vid beredningen av strategiprocessen omfattande har beaktats vilka synpunkter olika aktörer har. Vid upprättandet av strategin utnyttjas de förtroendevaldas, personalens samt utomstående intressenters, såsom studerandes och företagares, erfarenheter och synpunkter. Ett sektorsövergripande deltagande stöder att strategin blir godtagbar, förbättrar dess verkningsfullhet och stärker förankringen till gemensamt uppställda mål.
- ☆ Revisionsnämnden anser att det är viktigt att det i anslutning till bokslutet år 2025 rapporteras omfattande och täckande om slutsammandraget för strategiperioden 2022–2025
- Stadsstrategin för åren 2022–2025 har beretts och godkänts av stadsfullmäktige som valts för fullmäktigeperioden 2021–2025. Revisionsnämnden konstaterar att utvärderingen av den strategiperiod som upphör och beredningen av den nya strategin emellertid inte för närvarande verkar följa stadsfullmäktiges mandattider. Om den strategiperiod som nu kommer att avslutas har ingen slututvärdering gjorts under det gamla fullmäktiges period, utan åren 2024–2025 har man övergått till att bereda innehållet i den nya strategin. Samtidigt har den nya strategin framskridit ganska långt redan innan stadsfullmäktige som valts våren 2025 inleder sin verksamhet. Revisionsnämnden lyfter fram att ägandet av strategin i första hand borde kopplas till stadsfullmäktige, varvid slututvärderingen borde framläggas för det stadsfullmäktige som avgår och det nya fullmäktige borde ha en möjlighet att upprätta en strategi för sin egen mandattid.
- Stadsstyrelsen ska i fortsättningen beakta att strategin enligt kommunallagen ska ses över åtminstone en gång under fullmäktigeperioden. Kommunens högsta beslutanderätt utövas av fullmäktige, och fullmäktige ska som stöd för beslutsfattandet ha aktuella och väsentliga uppgifter. I kommunallagen finns en klar skyldighet att se över strategin, vilket betonar dess betydelse med tanke på fullmäktiges verksamhet och beslutsfattandet

4. Utvärdering av strategiska målhelheter

Revisionsnämnden har under mandattiden 2024–2025 av de temahelheter som ingår i Vasa stads strategi behandlat följande: I fråga om Attraktiva Vasa och Klimatneutrala Vasa 202X en grön omställning och ett globalt handavtryck samt läget för batterifabriksprojektet. Utvärderingarna i anslutning till de strategiska målhelheterna presenteras i de följande underkapitlen.

4.1 Klimatneutrala Vasa 202X – en grön övergång och ett globalt handavtryck

Målet Klimatneutrala Vasa 202X i Vasa stads strategi för 2022–2025 består av tre delmål, och revisionsnämnden har behandlat hur två av dem har uppnåtts i sina utvärderingsberättelser för 2022 och 2023. Det sista delmålet är ”Grön omställning-globalt handavtryck” och omfattar tre åtgärder: Att utreda koldioxidhandavtrycket för företag i Vasa, genomföra ekosystemavtalet samt öka mångfalden inom grönområdena och grönbyggandet. Alla mål har gemensamma mätare: Koldioxidutsläppen, trafikens andelar av koldioxidutsläppen samt mätarna för en hållbar utveckling, dvs. Mayors Indicators.

Vasa stad har satt som mål att vara klimatneutral under 2020-talet, så att de utsläpp som orsakas kan täckas av den mängd utsläpp som binds av kolsänkor. Enligt tidigare utvärderingsberättelser har staden rapporte-

rat om uppföljningen av koldioxidutsläppen sedan början av 2017. År 2023 förnyade Vasa sitt åtagande i Europeiska kommissionens klimatavtal för stadsdirektörer (Covenant of Mayors) genom att utarbeta en handlings-

plan för hållbar energi och hållbart klimat (SECAP). Målet med planen är att minska mängden växthusgasutsläpp med 80 % fram till 2030 jämfört med 1990 års nivå. Beräkningen enligt SECAP och uppskattningarna i den CO²-rapport som producerats för Vasa stad av ett konsultföretag skiljer sig avsevärt från varandra när det gäller utsläppsnivån för 1990. Baserat på utsläppsuppskattningen i CO²-rapporten samt på förhandsuppgifterna för 2024 skulle Vasa stads koldioxidutsläpp ha minskat med totalt 53 % mellan åren 1990 och 2024.

De nya uppgifterna om utsläppsberäkningen enligt CO²-rapporten som revisionsnämnden fått avviker delvis från det som tidigare rapporterats. Således avviker till exempel utsläppsuppgifterna för 2022 från det som redan en gång har rapporterats i stadens strategiuppföljning. Enligt de nya rapporteringsuppgifterna har koldioxidutsläppen minskat från cirka 200 000 ton koldioxidequivivalenter 2022 till 156 500 ton koldioxidequivivalenter 2023, och de obekräftade förhandsuppgifterna för utsläppen 2024 är 150 400 ton koldioxidequivivalenter. Därmed skulle en betydande utsläppsminskning ha uppnåtts i synnerhet mellan 2022 och 2023, vilket enligt de uppgifter som revisionsnämnden fått framför allt beror på minskade utsläpp från fjärrvärme. För att uppnå klimatneutralitet borde man först nå målnivån för utsläppen, det vill säga 20 % av utsläppen 1990, vilket motsvarar 63 880 kiloton koldioxidequivivalenter. Denna utsläppsnivå ska ännu kompenseras genom koldioxidbindning.

Skogarnas kapacitet att binda koldioxid uppskattas till cirka 38 000 ton koldioxidequivivalenter i Vasa, så enligt beräkningen i CO²-rapporten återstår det att kompensera cirka 25 800 ton koldioxidequivivalenter. Revisionsnämnden har redan i utvärderingsberättelsen för 2019 konstaterat att det blir svårt för staden att nå klimatneutralitet utan att delta i utsläppshandeln. Enligt revisionsnämndens uppgifter har staden hösten 2024 börjat utreda kompensationsmöjligheter, inklusive utsläppshandel. Vägtrafiken utgör fortfarande en stor utsläppskälla (ungefär en tredjedel av de totala utsläppen), och dess andel har minskat långsamt. En annan betydande utsläppskälla är fjärrvärme, men dess andel av utsläppen har minskat avsevärt

jämfört med situationen för cirka femton år sedan. Både Finlands miljöcentrals kommunstatistik Hiilineutraali Suomi (Kolneutraalfinland) och konsultbolagets CO²-rapport visar att man i Vasa mellan 2022 och 2023 lyckats minska utsläppen från just fjärrvärme.

Vasa stad har ingått ett ekosystemavtal för innovationsverksamhet med Arbets- och näringsministeriet för 2021-2027, och genomförandet av avtalet är en av åtgärderna för att uppnå målet i fråga om en grön överställning och ett globalt handavtryck. Inom ramen för projektet har flera projekt och delprojekt inletts under 2022 och 2023, bland annat upphandling och utveckling av en IoT-baserad (internet of things) plattform som verktyg för uppföljningen av utsläppen. Enligt uppgifter som revisionsnämnden fått har plattformen upphandlats och utvecklingsarbetet

samt insamlingen av datakällor pågår som bäst. Med plattformen kommer man att följa upp utsläppen från trafiken och i framtiden även energiförbrukningen i fastigheter, även om processen är mer utmanande när det gäller fastigheter.

Plattformen kommer också att användas som en lärmiljö för högskolorna. En annan projekthelhet är ekosystemet Vaasa Climate Commitment som startade 2025. Målet är att samla aktörer, såsom företag, stadens koncernbolag och läroanstalter som kan delta klimatprojekt som ingår i projektet. Projekthelheten Climate Commitment pågår till utgången av 2026.

Som en del av målen att minska utsläppen har det inom Vasa stad 2024 gjorts en utredning där man försökt ta reda på hur många av de fastigheter som uppgetts ha oljeuppvärmning har bytt uppvärmningsform. Bakom detta låg uppgifterna om att byggnads- och lägenhetsregistret inte är uppdaterat i fråga om ändringarna. Som resultat av utredningen konstaterades det att 700 av de 2200 oljeuppvärmda fastigheterna hade bytt uppvärmningsform, vilket innebär att de korrigeringar som gjorts i registret kommer att ha inverkan på Vasa stads utsläpp från separat uppvärmning i statistiken för kommande år. Som en del av genomförandet av temat Klimatneutrala Vasa 202X har staden även funderat på kommunikation kring klimatåt-

gärder. Ur revisionsnämndens synvinkel bör kommunikationen kring stadens strategiska teman riktas i synnerhet till stadsfullmäktige. Revisionsnämnden känner i nuläget inte till om avsikten är att ge stadsfullmäktige en slutrapport för fullmäktigeperioden 2021–2025 om temat Klimatneutrala Vasa 202X.

Målet i stadsstrategin att beräkna koldioxidhandavtrycket för företagen i Vasa kommer inte att uppfyllas, eftersom det är komplicerat och dyrt om en utomstående part ska räkna ut företagsverksamhetens positiva miljökonsekvenser. Avsikten är dock att företagen uppmuntras att göra egna beräkningar av koldioxidhandavtrycket, exempelvis som

en del av projektet Vasa Climate Commitment. Det tredje målet i strategin, att öka mångfalden inom grönområdena och grönybyggandet, har tagit steg framåt bland annat genom att en arbetsgrupp har tillsatts för att utreda den biologiska mångfalden. Avsikten är att ta fram ett program för biologisk mångfald, som förväntas bli färdigt under 2025. Därtill har arbetet med grönområdesstrukturen enligt delrapporten för strategin 2024 framskridit inom Planläggningen och Kommuntekniken, vid sidan av arbetet med totalgeneralplanen, bland annat genom att andelen grönområden som bör beaktas inom planläggningen utreds.

Sammanfattning:

- Inom ramen för ekosystemavtalet för innovationsverksamhet har Vasa stad inlett projekt som bland annat syftar till att utveckla ett verktyg för beräkning av utsläpp i realtid samt till att skapa ett nätverk av klimatengagerade aktörer.
- Stadens ambitiösa mål att vara klimatneutralt före 2030 kommer enligt revisionsnämndens bedömning inte att uppnås genom en minskning av utsläppen eller en ökning av kolsänkorna. Enligt revisionsnämndens uppgifter utreds stadens eventuella deltagande i utsläppshandeln som bäst. Om ett positivt beslut fattas om deltagande, måste dess ekonomiska inverkan beaktas i budgeten med tillräcklig noggrannhet.
- Till stadens utsläppskällor räknas också de val som privatpersoner gör, såsom bilkörning. Stadens möjligheter att påverka medborgarnas beteende är även i bästa fall vägledande. Däremot är det möjligt att påverka till exempel energieffektiva lösningar hos aktörer som lyder direkt under stadens beslutanderätt, såsom inom projekteringen eller i hyresbostadsbolag.
- Det har visat sig vara svårt att utifrån bedöma industrins miljökonsekvenser. Lösningar för grön omställning inom industrin och även processutsläpp saknas i den CO²-rapport från konsultbolaget som ligger till grund för Vasa stads utsläppsrapportering. Å andra sidan har utsläppen från industrin minskat avsevärt mellan 2008 och 2022 i Vasa enligt Finlands miljöcentrals rapportering Hiilineutraali Suomi. I sin helhet är Vasas totala utsläpp enligt rapporteringen ovan större än vad som anges i CO²-rapporten.
- Revisionsnämnden har i utvärderingsberättelsen för 2022 påpekat att stadsfullmäktige får knapphändig rapportering om åtgärderna för klimatneutralitet. Enligt revisionsnämndens uppgifter skulle det vara möjligt att bereda en rapport om klimatneutralitetsmålet för stadsfullmäktige, men det är fortfarande oklart om en sådan kommer att tas upp för behandling i stadsfullmäktige. Revisionsnämnden konstaterar att Vasa stads arbete för klimatet och klimatneutralitet delvis hamnar i skymundan, eftersom det trots planerad kommunikation om åtgärderna inte har rapporterats om det utförda arbetet till stadsfullmäktige.

KESÄKÄVELYKATU
SOMMARGÅGATA

4.2 Utvärdering av målet Attraktiva Vasa

Attraktivitet har lyfts fram som ett av huvudmålen i Vasas stadsstrategi sedan strategiplaneringen för fullmäktigeperioden 2013–2016. I utvärderingsberättelsen för 2016 ansåg revisionsnämnden att utvecklingen av attraktiviteten varit framgångsrik, särskilt när det gällde de mål som låg under stadens direkta bestämmande inflytande. Sådana mål var till exempel en fungerande kollektivtrafik, upplivande av stadskärnan eller utveckling av stadskulturen. Å andra sidan ledde utvecklingen av till exempel energiklustret till mätbara resultat främst utanför den offentliga sektorn. I utvärderingsberättelsen för 2018 ansåg revisionsnämnden att attraktivitetsmätarna, såsom befolkningstillväxt eller utflyttning, i fråga om jämförelsevärden var tydliga i förhållande till vissa andra målhelheter. Under fullmäktigeperioden 2017–2021 konstaterade revisionsnämnden att staden inte lyckats uppnå målnivån för vissa mål relaterade till attraktivitet, såsom befolkningstillväxt eller sysselsättningsgrad.

I stadsstrategin för 2022–2025 har målen för temaprogrammet Attraktiva Vasa varit befolkningstillväxt samt en ökning av antalet arbetsplatser. I utvärderingsberättelsen för 2023 utvärderade revisionsnämnden målet som rör befolkningstillväxten. För befolkningstillväxten samt ökningen av antalet arbetsplatser har gemensamma mätare fastställts, såsom flyttningsrörelsen inom landet, antalet arbetsplatser, antalet verksamhetsställen för företag samt antalet lediga arbetsplatser. Åtgärder som har fastställts för målet att öka antalet arbetsplatser inkluderar exempelvis främjandet av GigaVaasa- och Invest In-verksamheten, arbetet med sysselsättningens ekosystem, stödet för företagets verksamhetsförutsättningar samt främjandet av smidiga trafikförbindelser. Stadsstyrelsen har 31.3.2025 behandlat uppföljningen av stadsstrategin i fråga om förverkligandet av målen i temaprogrammen samt rapporteringen av åtgärderna enligt strategin.

Åtgärden gällande nätverksbaserat utvecklande av FoUI-verksamheten vid Vamia har rapporterats som helt genomförd, medan övriga mål kring ett ökat antal arbetsplatser har markerats som fortfarande pågående. Enligt rapporteringen har Vamia länge bedrivit nätverksbaserad utvecklingsverksamhet, och volymen på projektverksamheten hade vuxit till nästan det dubbla jämfört med föregående år. Enligt strategiuppföljningen var andra framgångar relaterade till målet på ett ökat antal arbetsplatser bland annat vinsten i GreenLeaf 2026, för vilken det för deltagandet i tävlingen samlades in uppgifter om hela koncernen och samarbetsföretagen. Ett av batterifabriksprojekten inom Giga-

Vaasa-området har beviljats ett betydande investeringsstöd. Till följd av aktiv påverkan har antalet tågturer till Vasa ökat och staden beviljar medel inom bildningssektorns ramar för utveckling av högskolorna samt för donationsprofessorer.

Enligt strategiuppföljningen har det inom Invest In-projektet, som utvidgar GigaVaasa-verksamhetsmodellen, utvecklats placeringstjänster för företag samt utarbetats och testats material i anslutning till detta. Invest In-verksamheten som staden planerar nämndes redan i utvärderingsberättelsen för 2021, men revisionsnämnden konstaterar att den faktiska verksamheten för att locka investeringar till Vasa fått relativt lite synlighet i stadens verksamhet och även rapporteringen har varit begränsad, trots att utvecklingen av verksamheten nämnts flera gånger. Invest In-projektet finansieras inom ramen för verksamheten enligt ekosystemavtalet som sträcker sig till 2027. Invest In-projekt har inletts i början av 2023 i samarbete med koncernsammanslutningarna Vaasa Facilita och Vasek samt nätverket Merinova. Revisionsnämnden förväntar sig att det rapporteras mer detaljerat om det arbete som görs för att få investeringar till Vasa, senast när projekthelheten avslutas.

Ett av fyra centrala mål i Vasas stadsstrategi är att utöka antalet arbetsplatser. Enligt mätaruppföljningen har antalet arbetsplatser utvecklats positivt från nedgången 2020, då det fanns 34 621 arbetsplatser, till 2023 då antalet redan hade ökat till 39 139. Antalet rapporterade arbetsplatser 2022–2023 var högre än under någon annan period under de föregående cirka tjugo åren. Föregående

de tydliga tillväxtperiod i fråga om antalet arbetsplatser i Vasa var 2004–2008, varefter siffrorna förblev nästan oförändrade med liten variation mellan 2008 och 2019. Revisionsnämnden konstaterar att ökningen av antalet arbetsplatser är mycket positiv, men uttrycker ändå oro över hur sysselsättningskonjunkturen som råder 2025 kommer att avspeglar sig i statistiken med ett tidsperspektiv på ett par år. Statistiken som följer upp antalet arbetsplatser uppdateras med fördröjning, vilket innebär att de positiva siffror som rapporteras 2025 fortfarande återspeglar den goda sysselsättningssituationen 2022–2023. Dessutom minskar Hitachis flytt till Korsholm med tiden antalet arbetsplatser i Vasa.

Enligt Statistikcentralen var Vasas folkmängd 31.12.2024 totalt 70 361 invånare. Den officiella folkmängden var därmed för första gången över 70 000 och ökade med 1 405 invånare jämfört med föregående år.

Av befolkningstillväxten var 112 personer finländska medborgare och 1 293 personer utländska medborgare. Kommunernas nettoflyttning till Vasa har under flera år varit negativ och enligt den preliminära statistiken var Vasas flyttningsunderskott 194 personer 2024. Enligt de uppgifter som presenterats för revisionsnämnden är den samtidiga befolkningstillväxten och det ökande antalet arbetsplatser i linje med strategin, och utvecklingen av båda går hand i hand. Enligt mätarna i strategin var antalet lediga arbetsplatser i januari 2022 i ett bra ekonomiskt läge 3 896, medan det i januari 2025 fanns 967 lediga arbetsplatser i Vasa. Enligt NTM-centralens översikt var andelen arbetslösa arbetssökande av arbetskraften 7,9 % i januari 2022, medan siffran i januari 2025 var 9,2 %.

Revisionsnämnden frågar sig om tillräcklig uppmärksamhet har fästs vid tillgången på tomter för medelstora företag i arbetet

med att tillsammans utveckla livskraften i Vasaregionen och inom planläggningen. I Långskogen har tre tomter i storleken 38, 51 respektive 130 hektar planlagts för storskalig användning inom kemisk industri. Tomterna hålls tills vidare reserverade för GigaVaasa-projektet. Utöver tomterna för kemisk industri är det största sammanhängande området som har planlagts för industriell användning en tomt som planlagts med beteckningen T i detaljplanen för Långskogens storindustriområde. (ak1110). Enligt planbeskrivningen är denna tomt 12 hektar stor. I de tre detaljplanerna (ak953, ak998 och ak1115) som gäller för de nordliga delarna av Långskogen har mindre kvartersområden på högst fem hektar planlagts för behoven inom industrin, industri- och lagerområdet samt industri- och verksamhetslokalsanvändningen.

I början av Långskogen-projektet 2007 motiverades områdets planläggningsbehov med den ökade efterfrågan på industritom-

ter. Under 2010–2011 konstaterades Vasa till och med ha direkt brist på industritomter. Trots detta har det hittills bara förlagts lite företagsverksamhet på hela området för Långskogens delgeneralplan. Hittills används endast de tomter för terminaltrafik som planlagts i den södra delen av området, och enligt kartuppgifterna ligger endast en bebyggd tomt på Vasas sida. Efter branden i produktionsanläggningen letade Hitachi efter nya lokaler och beslutade våren 2024 att investera i ett företagsområde som ägs av Korsholms kommun. Enligt tidningsuppgifter (Ilkka-Pohjalainen 7.3.2025) är den nya industritomten 13 hektar stor. Revisionsnämnden frågar sig om Vasa stad har tillräckligt stora, färdigt planlagda tomtområden som inte är bundna till GigaVaasa-projektet och som kan tillgodose investeringsbehoven även hos större företag.

Sammanfattning:

- I Vasa har det åren 2022 och 2023 funnits fler arbetsplatser än under de föregående två årtiondena. Arbetsplatser har uppkommit inom omsorgs- och utbildningsservicen, men också inom industribranscherna. År 2024 var Vasas folkmängd enligt statistiken för årets sista dag för första gången över 70 000 invånare.
- Från 2022 till 2025 har antalet lediga arbetsplatser i Vasa minskat och andelen arbetslösa arbetssökande av arbetskraften har ökat. Å andra sidan var arbetslöshetsgraden 2016 i Vasa enligt revisionsnämndens uppgifter högre än den nuvarande, baserat på medelvärdet för hela året. Vasas stadsstrategi innehöll ett mål gällande sysselsättningsgraden mellan 2018 och 2021. I utvärderingsberättelsen för 2021 ansåg revisionsnämnden att ingen betydande minskning av arbetslöshetsgraden längre uppnåtts efter 2018. Vid den tidpunkten låg arbetslöshetsgraden mellan cirka åtta och nio procent. Arbetslöshetsgraden i början av 2025 ligger nära denna nivå.
- Batterifabriksprojektet GigaVaasa har blivit en del av Vasas varumärke. Det har således gett stadens image synlighet, men å andra sidan hålls några av stadens största, redan planlagda tomtområden reserverade för projekt vars förverkligande fortfarande är osäkert. Revisionsnämnden känner inte till huruvida intentionsavtalen innehåller sanktionsavgifter i det fall att den ena parten drar sig ur avtalet.
- Enligt uppgifter från revisionsnämndens ledande tjänsteinnehavare har det visats intresse för tomterna på GigaVaasa-området. Revisionsnämnden frågar sig om staden har planlagt medelstora eller stora industritomter även för investeringsbehov inom den övriga industrin.
- Vasas befolkningstillväxt har stött på utmaningar inom bostadsbyggandet. Det finns mark som planlagts för bostadsbyggande, men finansiering och aktörer saknas. Enligt uppgifter som revisionsnämnden fått har till exempel finansieringsmarknaden för produktionen av studieboheter blivit fragmenterad. Revisionsnämnden frågar sig om stadens eget hyresbostadsbolag planerar att påbörja byggande i exempelvis Travdalen.

4.3 GigaVaasa-området

Planeringen av utbudet av företagstomter i Långskogen nära flygplatsen har inletts redan 2007 inom Vasa stad. Markanskaffningen och planläggningen av området inleddes före början av 2010-talet. Byggandet av den första kommunaltekniken på området började 2011. I takt med att planerna för batteriindustrin preciserats, har markanskaffningen och planläggningsprocessen fortsatt under hela 2010-talet. Projekthelheten GigaVaasa med målet att etablera batteriindustrin i Vasa inleddes 2016–2017. På uppkomsten av GigaVaasa-processen inverkade intresset att tillföra den redan existerande värdekedjan inom energibranschen i Vasaregionen den komponent som saknades, dvs. lagring av energi.

Delgeneralplanen för Långskogen godkändes i stadsfullmäktige 8.10.2018. I delgeneralplanen har det för området planlagts cirka 2 850 000 kvadratmeter industriområde, varav cirka 2 300 000 kvadratmeter har planlagts med beteckningen T/kem, vilket möjliggör byggande av en storskalig industrianläggning för produktion eller lagring av farliga kemikalier. Cirka 550 000 kvadratmeter har planlagts med beteckningen T för industriell verksamhet och lagringsbruk i anslutning till den. Tillsammans med Granholmsbacken, som ligger på Korsholms sida, omfattar det för GigaVaasa-projektet planlagda området fem storindustritomter som planlagts med beteckningen T/kem, och av dessa ligger tre på Vasas sida och två på Korsholms sida.

De tre T/kem-tomterna på Vasas sida är belägna inom detaljplaneområdet för Långskogens storindustriområde. Detaljplanen godkändes ursprungligen vid samma fullmäktigesammanträde som delgeneralplanen 8.10.2018. Justeringen av detaljplanen för Långskogens storindustriområde godkändes i stadsfullmäktige 29.3.2021. Vid justeringen av detaljplanen utökades våningsytan för T/kem-tomterna, dvs. byggnadsexploateringen från relationstalet 0,3 till 1,3, samt byggnadsexploateringen för tomtområdet med beteckningen T från 0,3 till 0,8. I den södra delen av detaljplaneområdet för Långskogens storindustriområde finns därtill ett område som ursprungligen planlades 2012 och som även är avsett för Vasas och Korsholms gemensamma logistikverksamhet. På Vasas sida finns två tomter planlagda för godstrafik, och på den ena finns ett logistikbolags terminal.

I den norra delen av delgeneralplanen för Långskogen ovanför Långskogens storindustriområde gäller tre detaljplaner. I en del av området gäller fortfarande detaljpla-

nen för Långskogens industriområde, som godkändes av stadsfullmäktige 10.5.2010. I detaljplanen planlades i området vid Långskogsvägen och Lyftkransgatan kvarter för verksamhetsbyggnader, lagerbyggnader samt icke miljöstörande industribyggnader. Planläggningen vid Långskogsvägen fortsatte på motsvarande sätt i detaljplanen för Långskogen II, som slutgiltigt godkändes av stadsfullmäktige 18.12.2017 efter en revidering. För det område som ligger intill och delvis överlappar Långskogen II godkändes i stadsfullmäktige 14.2.2022 detaljplanen för Långtradaregatan. I planen har ett jorddeponeringsområde planlagts för lagring av marksubstans från byggandet inom batteriindustrin. Därtill har det i planen placerats ett kvarter reserverat för funktioner inom energiförsörjningen för batteriindustrins behov. Detaljplanen för Långtradaregatan minskade det område som tidigare planlagts för industri- och lageranvändning i detaljplanen för Långskogen II.

Revisionsnämnden har i utvärderingsberättelsen för 2017 på bred basis behandlat utvecklingen av attraktiviteten i Vasaregionen. Då konstaterades kortfattat om GigaVaasa-projektet att målet var att sommaren 2018 uppnå bygglovsberedskap för batterifabrikstomter på 200–400 hektar i Långskogen. I detaljplanen för Långskogens storindustriområde som godkändes 29.3.2021, har totalt 230 hektar T/kem-tomt område planlagts, vilket med förhöjd byggnadsexploatering motsvarar en byggrätt på 2 993 210 kvadratmeter våningsyta. De tre T/kem-kvarteren (tomterna) på GigaVaasa-området på Vasas sida har numren 16, 17 och 18. Tomten som planlagts för industri- och lageranvändning med beteckningen T har nummer 19. T/kem-tomterna på Korsholms sida har numren 3017 och 3019.

Detaljplaneringen för GigaVaasa-området är lagakraftvunnen och kommunalteknic infrastruktur har byggts i området, så beredskapen för att påbörja industribyggande är god. Av de tomter för batteriindustrin som ligger på Vasas sida är tomt 17 störst med en yta på 130 hektar. Tomt 16 har en yta på 51 hektar och tomt 18 är 38 hektar stor. Storleken på batteritomterna i Korsholm är 30 och 52,5 hektar. Reserveringssituationen för tomterna på Vasas sida våren 2025 är att tomt 17, den så kallade celltomten, är ledig, eftersom Freyr Battery som ingått ett intentionsavtal för tomten drog sig ur planeringen av en battericellsfabrik i december 2024. Freyr har också en annan tomtreservation för tomt 16 för byggande av en katodmaterialfabrik, vars planering fortsätter. För tomt 18 har ett intentionsavtal ingåtts med Finlands Malmförädling och indiska Epsilon Advanced Materials om byggande av en produktionsanläggning för anodmaterial. För tomterna på Korsholms sida har intentionsavtal ingåtts om anodmaterialfabriker som ska byggas av brittiskägda Grafintec och kinesiska Shanshan.

Enligt uppgifter som revisionsnämnden fått har marknadsföringsmaterial för den största tomten på området, den så kallade celltomten, förberetts och marknadsföringen av området kommer att starta efter att det föregående avtalet hävts. För Freyrs katodmaterialfabrik har både miljökonsekvensbedömningen och miljötillståndet vunnit laga kraft. För Epsilons anodmaterialfabrik har miljökonsekvensbedömningen vunnit laga kraft och miljötillståndet är under beredning. Ansökningsprocessen för Freyrs miljötillstånd tog ungefär sex månader och tillståndsbehandlingen genomfördes effektivt så att den handläggande myndigheten omedelbart kommenterade behovet av att komplettera ansökan. Vid planeringen av GigaVaasa-området har det givits riktlinjer om att direkta utsläpp från industrin i havet inte kommer att tillåtas i området. Inte heller så kallad prekursorverksamhet kommer att tillåtas, det vill säga behandling av förstadiet för batterimaterial i pulverform som orsakar sulfatutsläpp och som väckt oro för miljön.

Enligt de uppgifter som revisionsnämnden fått är miljötillstånd inte den största utmaningen i Finland för batteriindustrin, utan det är att få finansiering. Freyr Battery har i oktober 2024 fått ett stödbeslut på 122 miljoner euro via Europeiska kommissionens innovationsfinansiering för investeringen i

en katodmaterialfabrik i Vasa. Freyrs planeringsreservation för tomt 16 är tidsbegränsad och kommer att förlängas vid behov. Enligt revisionsnämndens uppfattning beror framskridandet av Freyrs katodmaterialfabrik närmast på att övrig finansiering för projektet klarnar samt på bolagets beslut att genomföra investeringen. För Epsilons anodmaterialfabriksprojekt har NTM-centralens slutsats i fråga om miljökonsekvensbedömningen givits i december 2024 och nästa steg är att ansöka om miljötillstånd under 2025. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden fått är Epsilon en solvent aktör, men bolaget har samtidigt ett fabriksprojekt i USA, vars situation sannolikt också kommer att påverka hur projektet i Vasa framskrider.

I utvärderingsberättelsen för 2021 konstaterade revisionsnämnden att det anslag på fem miljoner euro som beviljats av stadsfullmäktige under 2021 använts bland annat för röjning på batteritomt 16 samt för planering och byggande av infrastruktur. Byggandet av den egentliga gatu- och vattenförsörjningsinfrastrukturen var planerat att inledas 2022. Revisionsnämnden ansåg då att GigaVaasa-området var betydelsefullt för stadens utveckling och att de gjorda investeringarna som hade framskridit enligt planen från 2017 var lyckade. Trots detta ansåg nämnden att det fanns en risk för att de då gällande intentionsavtalen för området skulle förfalla. Den första hävningen av ett intentionsavtal på GigaVaasa-området skedde 2021. Kommunaltekniken i Långskogens storindustriområde har i praktiken färdigställts så att tillgången till el och vatten räcker för de inledande behoven för energiintensiv industri som batteriindustrin. I ett senare skede är det möjligt att göra ytterligare investeringar i takt med att området växer.

Långskogen ligger cirka tio kilometer från Vasa centrum. En praktisk faktor som påverkar industriaktörernas logistik i området är att det saknas en spårförbindelse dit. Spårtrafik är på global nivå ofta det primära alternativet för logistiken inom industrin, även av andra än enbart miljömässiga skäl. För den nuvarande vägförbindelsen som går genom Vasa centrum till Vasklot hamn har man länge sökt alternativa lösningar. En sträckning som går genom markområden som hör till Vasa och Korsholm har valts för översiktsplaneringen. Planeringen av hamnvägen är i planeringsskedet under ledning av NTM-centralen, dvs Vasa stad deltar i projektet med begränsade möjligheter att påverka.

Det råder starka meningsskiljaktigheter om genomförandet av projektet. Med tanke på utvecklingen av Långskogens industriområde borde hamnvägen redan finnas, men enligt nuvarande uppgifter finns det tills vidare inga utsikter för att projektet skulle gå vidare till genomförandeskedet.

För GigaVaasa-området har strävan varit att möjliggöra uppbyggnad av hela värdekedjan för batteriindustrin, dock så att alla skeden i värdekedjan inte ligger på en enskild aktörs ansvar. Planeringen, utvecklingen och marknadsföringen av området har sedan 2016 letts av GigaVaasa-teamet. Teamet består av medlemmar från Merinova Ab, ett utvecklingsbolag inom energisektorn huvudsakligen ägt av näringslivet, Vasa stad, stadens dotterbolag Vaasa Facilities och Vaasa Parks i dess ägo, Vasek som ägs gemensamt av kommunerna i Vasaregionen samt Vasa Elektriska. Ur revisionsnämndens perspektiv framstår projektets ägarskap som något oklart, trots att GigaVaasa-teamet finns. Privata aktörer deltar i projektet, men Vasa stad har använt en betydande mängd egna

resurser för projektet och även arbetsinsatser från sina koncernbolag.

Kommunerna har ett lagstadgat ansvar för att främja livskraften inom sitt område. GigaVaasa-tänkandet syns i Vasa stads strategi 2022-2025 som åtgärderna "främjande av GigaVaasa- och Invest In-verksamheten" samt "stärkande och mångfaldigande av verksamhetsmodellen för GigaVaasa". Att locka batteriindustrin till Vasa har varit en strategisk riktlinje från stadens ledning och projektet har även involverat ledningen för bolag som ingår i Vasas stadskoncern. Hittills har planeringen och det grundläggande arbetet inte lett till några förverkligade byggbeslut. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden fått skulle man kunna vänta ytterligare 2-3 år på att batterifabriksprojektet genomförs, varefter en alternativ användning av tomterna skulle kunna granskas. Det finns enligt revisionsnämndens uppgifter preliminära planer och intresse även för alternativ användning av området.

Sammanfattning:

- Vasa stad har på många sätt främjat utvecklingen av Långskogens industriområde och åtgärder har vidtagits på området i enlighet med stadens riktlinjer.
- För Långskogen finns en lagakraftvunnen detaljplan för anläggningar som möjliggör storskalig produktion inom kemisk industri samt även tomter som planlagts för vanlig industriverksamhet.
- Placering av storindustri som batteriindustri i Vasa är beroende av flera faktorer. Bland annat det världspolitiska läget, teknologiska omvälvningar inom batteriindustrin, Kinas teknologiska försprång samt företagets investeringsbeslut styr utvecklingen av Långskogen utan att staden kan påverka det.
- Vasa stad har genomfört sin lagstadgade och strategiska uppgift att främja den regionala livskraften. Å andra sidan har den strategiska linjen valts så att resurserna kraftigt koncentreras på att främja en enskild projekthelhet. Då är hotet enligt revisionsnämndens konstaterande från 2021 att centraliseringen av resurserna på ett enskilt mål i slutändan leder till att riskerna realiseras om det eftersträvade avtalet inte genomförs. Alla stora investeringsprojekt förutsätter en riskhanteringsplan. Granskningsnämnden har ingen information om huruvida en riskhanteringsplan har uppgjorts för GigaVaasa-investeringen.
- Revisionsnämnden frågar sig i vilken utsträckning det är stadens och stadskoncernens uppgift att använda resurser och arbetsinsatser för att främja ett enskilt projekt som valts som mål. Ur revisionsnämndens perspektiv är det inte helt klart hur ansvaret för projekthelheten fördelas mellan Vasa stad, stadens dotterbolag som främjar företagsverksamhet, andra dotterbolag eller privata aktörer.

5. Service som riktas till Vasa stads invånare

Revisionsnämnden har under sin verksamhetsperiod 2024–2025 i enlighet med utvärderingsplanen granskat vissa av stadens resultatområden som tillhandahåller service riktad till invånarna. Granskningen har gällt beredningen av sysselsättningsreformen och kollektivtrafiken. Utvärderingarna av dessa har sammanställts i detta kapitel.

5.1 Utvärdering av överföringen av arbets- och näringsstjänsterna

Med stöd av den lag som riksdagen godkände 1.3.2023 överfördes ansvaret för att ordna arbets- och näringsstjänster från NTM-centralerna till kommunerna 1.1.2025. Syftet med överföringen är att föra tjänsterna närmare person- och företagskunderna samt att beakta behoven på den lokala arbetsmarknaden och inom det lokala näringslivet. Efter reformen samlas sysselsättningstjänsterna, kommunens utbildningsservice samt näringsstjänsterna i en och samma organisation. Vasa är ansvarskommunen inom Österbottens välfärdsområde som omfattar följande nio kommuner: Kaskö, Korsnäs, Korsholm, Laihela, Malax, Närpes, Nykarleby, Vasa och Vörå. Fem av kommunerna inom Österbottens välfärdsområde tillhör andra sysselsättningsområden.

Vasa stad inledde förberedelserna inför AN-reformen våren 2023 med att rekrytera en projektchef för att ansvara för beredningen av överföringen av organiseringsansvaret. Enligt arbets- och näringsministeriet skulle avtalen om kommunernas samarbete vara färdiga senast i slutet av oktober 2023. Österbottens sysselsättningsnämnd inledde sitt arbete i maj 2024, och sysselsättningsdirektören för Österbottens sysselsättningsområde tillträdde sin tjänst i början av september samma år. Österbottens arbets- och näringsbyrå, varifrån tjänsterna överfördes till kommunerna, har omfattat landskapen Österbotten och Mellersta Österbotten och delats upp i flera sysselsättningsområden i samband med reformen. Den största kommunen inom Österbottens sysselsättningsområde är Vasa, där även det största servicestället inom området är beläget. I samband med reformen övergick 84 personer från arbets- och näringsbyrån till sysselsättningsområdet. Med andra ord blev de nya anställda i stadens tjänst.

Enligt de uppgifter som revisionsnämnden har fått har det regionala samarbetet mellan de olika aktörerna fungerat bra redan hittills. Även sysselsättningssituationen har varit bra i Österbotten jämfört med situationen i landet som helhet. Vad gäller tjänsterna inom Österbottens sysselsättningsområde sker de största förändringarna i Nykarleby, där invånarna tidigare har anlitat arbets- och näringsbyrån i Jakobstad, som efter reformen tillhör ett annat sysselsättningsområde. Efter reformen har Österbottens sysselsättningsområde serviceställen i Vasa och Närpes. I de övriga kommunerna erbjuds service enligt tidsbokning. Det rekommenderade alternativet är att använda e-tjänsterna via Jobbmarknaden. Hyresavtalet för lokaler för servicestället i Vasa i ämbetshuset i Brändö har övergått till staden och enligt nuvarande bedömning är avsikten att personalen finns kvar vid servicestället åtminstone till utgången av år 2026.

Sysselsättningstjänsterna omfattar inledande tjänster, sektorsövergripande tjänster (som riktas exempelvis till unga eller integrationskunder) samt matchningstjänster (rekrytering och tjänster riktade till företag samt exempelvis arbetskraftsutbildning). Enligt revisionsnämndens uppgifter har det bildats köer i synnerhet till integrations- och språkutbildningar. Tjänsternas innehåll följs upp med indikatorer som fastställts av staten. Även tjänsternas struktur regleras genom lagstiftning, till exempel vad gäller lönesubvention, som efter reformen inte längre beviljas kommunala arbetsplatser – såvida mottagaren inte har fyllt 60 år eller är partiellt arbetsför. Även förändringar i faktureringen av arbetslöshetsförmånerna påverkar kommunerna, eftersom FPA börjar fakturera en procentuell andel av arbetslöshetsförmånen av kommunen redan efter hundra dagar i stället för tidigare 300 dagar. Ändringen förväntas öka det totala beloppet av den så kallade straffavgift som kommunen ska betala.

Österbottens sysselsättningsområdes budget för år 2025 är 11,104 miljoner euro. Sysselsättningsområdets inkomster består av Vasa stads egen betalningsandel, som uppgår till 6,98 miljoner euro, och av den andel som betalas av de övriga kommunerna i området, totalt 4,12 miljoner euro. Den statsandel med allmän täckning som kommunerna får för sysselsättningstjänsterna är inte öronmärkt, och kommunerna inom sysselsättningsområdet ska sinsemellan komma överens om hur tjänsterna ska finansieras. Enligt revisionsnämndens uppgifter är sysselsättningsområdets budget i sig måttlig, men reformen upplevs ändå medföra ett visst kostnadstryck. Enligt organiseringsplanen för arbets- och näringsstjänsterna beräknas sysselsättningsområdets totala budget sjunka till cirka 10,5 miljoner euro när övergångsperioden för statsandelarna löper ut. Tanken bakom statens finansieringsmodell är att den

styr kommunerna att organisera tjänsterna så effektivt som möjligt.

De största kostnaderna inom sysselsättningsområdet är personalkostnaderna (4,3 miljoner euro) samt köp av tjänster (4 miljoner euro). Understödkostnaderna, som omfattar exempelvis startpeng och lönesubventionskostnader, uppgår till totalt 2,3 miljoner euro. Sysselsättningsområdena har möjlighet att begära tilläggsfinansiering av kommunerna, men det har hittills inte gjorts inom Österbottens sysselsättningsområde, även om vissa områden redan använder sådan finansiering. I vågskålen kan ligga att skära ner på det icke-lagstadgade innehålllet i tjänsterna. Enligt revisionsnämndens uppgifter märktes effekterna av arbets- och näringsreformen redan innan sysselsättningsområdena inledde sin verksamhet, i och med att arbets- och näringsbyråerna i betydligt mindre grad köpte utbildningar av yrkesläroanstalter. Det förutspås även att övergången till sysselsättningsområden leder till att läroavtalsutbildningen vid Vasa stads yrkesläroanstalt Vamia kommer att utnyttjas i större utsträckning än tidigare.

Sysselsättningsens resultatområde har tidigare varit en del av Vasa stads organisation. År 2022 överfördes det från personalservicen till det nya resultatområdet för välfärd. Det separata resultatområdets verksamhet avslutades 31.12.2024. Enheten för sysselsättningsverksamhet fortsätter dock som en del av resultatområdet för välfärdsservice och fungerar i fortsättningen som sysselsättningsområdets samarbetspartner. Vasa stad kommer dock att ha sämre möjligheter att sysselsätta arbetslösa i sin egen organisation än under tidigare år. Åren 2019–2021 sysselsatte staden varje år cirka 150–160 personer med lönesubvention, men efter reformen riktas incitamentet att använda lönesubvention i första hand till sysselsättning i företag. En del av funktionerna inom sysselsättningsförvaltningen, såsom sysselsättning inom social- och hälsovårdsservicen och rehabiliterande arbetsverksamhet, överfördes från kommunens organisation i samband med välfärdsområdesreformen. Detta har bildat ett nytt gränssnitt som kräver förhandlingar mellan sysselsättningsområdet och välfärdsområdet.

Sammanfattning:

- Överföringen av arbets- och närings-tjänsterna från NTM-centralen i Österbotten till Vasa stads sysselsättningsområde, med Vasa stad som ansvarskommun, tycks ha genomförts utan större problem. Den lyckade övergången möjliggjordes av att det regionala samarbetet redan var väletablerat och att Vasa, som den största staden i närområdet, var ett naturligt val som ansvarskommun.
- Vasa inledde beredningen av reformen i god tid under åren 2023–2024. Därmed har förvaltningsstrukturerna kunnat byggas upp och en sysselsättningsdirektör rekryteras enligt plan. Staden kunde förbereda sig inför reformens krav i ett tidigt skede, exempelvis i samarbete med Vasa stads IT-service. En person från IT-servicen var med och beredde de gränssnitt som reformen krävde under slutet av 2024. Även stadens kommunikationsservice tog i förväg i beaktande att det krävs resurser för att informera om arbets- och näringsreformen.
- I och med reformen har Österbottens arbets- och näringsbyrå, som tidigare hade en stor regional täckning, delats upp i flera delar. Inom Österbottens sysselsättningsområde är arbetslösheten i första hand koncentrerad till Vasa. Ännu är det för tidigt att bedöma vilka konsekvenser det egentliga målet med överföringen av arbets- och närings-tjänsterna kommer att få – alltså att samla kommunernas verksamhet, främjandet av näringslivet och tjänster för arbetslösa i en och samma organisation. Verksamheten står under kostnadspress att ordna sysselsättningstjänsterna effektivare än tidigare.
- Ekonomi- och stödservicen inom Vasa stads koncernförvaltning var inte helt förberedd på stadens organisatoriska tillväxt.
- Sysselsättningstjänsternas innehåll är i hög grad lagstadgat, vilket innebär att kommunens faktiska möjligheter att påverka kan vara begränsade. De så kallade straffavgifterna som kommunerna betalar för långtidsarbetslösa kan öka. Å andra sidan kan kostnadstrycket till följd av reformen leda till nedskärningar i de tjänster som hittills har funnits tillgängliga. Som en följd av reformen kan det fortfarande uppstå oförutsedda konsekvenser, vilka också kan vara ekonomiska.

5.2 Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är en trafikservice som är avsedd för alla och som trafikerar fastställda rutten enligt på förhand överenskomna tidtabeller. Kollektivtrafiken utgör en del av de grundläggande strukturer som är kritiska för att samhällsfunktionernas kontinuitet ska kunna upprätthållas. I Vasa stad hör kollektivtrafiken till enheten trafikservice och det är trafikchefen som ansvarar för organiseringen av den. Mynighetsområdet för Vasaregionens kollektivtrafik bildas av Vasa stad och Korsholms kommun. Vasa stads och Korsholms kommuns gemensamma regionala kollektivtrafik, Lifti, inledde sin verksamhet 1.7.2022.

Organisering av kollektivtrafiken styrs främst av EU:s förordning om avtal om allmän trafik (EG) Nr 1370/2007. Ansvaret för verkställandet av förordningen ligger hos de behöriga myndigheter som fastställs i lagen om transportservice. I Vasa stad är den behöriga myndigheten kollektivtrafiknämnden som ansvarar för att planera och upphandla trafikservicen inom sitt verksamhetsområde. Öppen kollektivtrafik är en service som är avsedd för alla och som fungerar enligt förutbestämda rutten och tidtabeller. Även om det inte är kommunernas lagstadgade skyldighet att organisera kollektivtrafik, deltar nästan alla kommuner i genomförandet av den eller stöder den på något sätt. Kommunernas lagstadgade transportansvar är i stället huvudsakligen begränsat till per-

sontransporter, såsom skoltransporter enligt lagen om grundläggande utbildning.

I Finland består kollektivtrafiken av trafikservice på marknadsvillkor samt av den trafikservice som ordnas i enlighet med förordningen om avtal om allmän trafik (PSA). I Vasa stad tillämpas vid organiseringen av kollektivtrafiken en bruttomodell (PSA) och en ruttbaserad koncessionsmodell. I bruttomodellen upphandlar beställaren trafikservicen av trafikidkaren enligt de villkor som fastställs i anbudsförfrågan. Beställaren ansvarar för att planera rutterna och tidtabellerna, fastställer kvalitetsnivån samt bär risken för biljettinkomsterna. Trafikidkaren beviljas ensamrätt till trafiken och trafiker-

sättningen fastställs utifrån utförda prestationer.

I ett ruttbaserat koncessionsavtal kör trafikidkaren en viss rutt enligt överenskomna tidtabeller och kvalitetskrav, såsom förpliktelser avseende biljettpriser eller krav på materiel. Den behöriga myndigheten ansvarar för att planera trafiken och trafikidkaren bär risken för biljettinkomsterna. Trafikidkaren får ersättning av myndigheten och uppbär biljettinkomsterna av passagerarna. Därför är affärsrisken betydligt större i en ruttbaserad koncession än i bruttomodellen.

Utveckling av kollektivtrafiken främjar målet om att minska CO²-utsläppen enligt Vasa stads temaprogram Klimatneutralitet 202X. Sedan Lifti inledde sin verksamhet har rutterna och tidtabellerna uppdaterats för att bättre motsvara de ändrade behoven. Myndighetsområdet för Vasaregionens kollektivtrafik Lifti har delats in i tre zoner. Zon A täcker Vasa och Smedsbyområdet i Korsholm, zon B området Martois och Veikars i Korsholm och zon C området Lillkyro och Tervajoki.

Vasa stad har varit en föregångare när det gäller utveckling av en miljövänlig, biogasdriven kollektivtrafik. Som bränsle använder Lifti biogas som framställs av bioavfall. Biogas är en förnybar energikälla. Användningen av den minskar de miljöskadliga utsläppen med 85–90 procent jämfört med bensin eller diesel. Dessutom främjar användningen av biogas cirkulär ekonomi i och med att bränslet framställs av bioavfall och avloppsslam. Av de 25 stora bussarna inom Vasa stads kollektivtrafik drivs 19 med biogas. Biogasbussar används i Vasas stadstrafik sedan 2017.

Liftis kundnöjdhetssenkät genomförs årligen. År 2024 genomfördes enkäten 29.7–18.8.2024 som webbenkät samt som pappersversion vid serviceställen och ombord på bussar. Syftet med enkäten är att utveckla Vasaregionens kollektivtrafik och göra jämförelser med tidigare år. Enkäten besvarades nu av 384 personer, medan antalet svar år 2023 var 575. Det allmänna vitsordet för Liftis verksamhet var 3,2, vilket motsvarar fjolårets genomsnitt. Passagerarna pekade ut ett flertal utvecklingsområden: precisering av tidtabeller, bättre trafiksäkerhet, extra kapacitet under rusningstider, vidareutveckling av reseplaneraren samt bättre underhåll av bussarna.

Antalet passagerare inom kollektivtrafiken har ökat stadigt åren 2021–2024. År 2024 registrerades det nästan två miljoner nya resor inom Vasaregionens kollektivtrafik. Det innebär en ökning med 13 procent jämfört med förra året. Om den nuvarande utvecklingen fortsätter kommer ökningen av antalet passagerare att sätta press på systemets kapacitet. För att servicenivån ska kunna bibehållas och tillväxten vara hållbar bör staden ta ett ännu fastare grepp om utvecklingen och hanteringen av kollektivtrafiken. Beredskapen inför olika scenarier hjälper att säkerställa kollektivtrafikens funktion, i synnerhet i situationer som Vasa stad själv inte kan påverka, såsom trafikidkarens ekonomiska utmaningar eller externa störningar.

Kollektivtrafiken fattade beslut om att stödja stadens deltagande i UNICEF:s modell Barnvänlig kommun 27.11.2024. Vasa har förbundit sig till detta sedan 2022. UNICEF godkände Vasa stads åtgärdsplan i januari 2024. Stadens mål är att erhålla UNICEF:s erkännande Barnvänlig kommun senast 2025. Åtgärdsplanen omfattar fem mål, och om dessa uppfylls kan Vasa få UNICEF:s erkännande. Ett av de viktigaste målen gäller utveckling av kollektivtrafikens rutter och tidtabeller så att de stöder barns och ungas likvärdiga möjligheter att delta i den lokala kultur- och konstverksamheten. Som en del av åtgärden har Vasa stad inlett ett försök där eleverna inom den grundläggande utbildningen under 2025 får resa avgiftsfritt med buss under skoldagen, under ledning av sin lärare, för att till exempel besöka ett museum eller bibliotek. Målet med försöket är att göra stadens service bättre tillgänglig för barn samt att stärka delaktighet och välbefinnande i enlighet med stadens strategiska mål. Dessutom stöder verksamheten stadens intressentsamarbete mellan den grundläggande utbildningen och kollektivtrafiken.

Vasa stad och Vekka Group Oy

Vasa stad har valt Vekka Group Oy som operatör för flera av stadstrafikens linjer. Avtalsperioderna varierar för de olika rutterna och fastställts separat för varje linje. Avtalen gäller trafik under en bestämd tidsperiod och deras innehåll baserar sig på de krav och mål för servicenivån som staden ställt upp för kollektivtrafiken. Kollektivtrafiknämnden fattar ett separat beslut om användningen av eventuella optioner.

Enligt vad som framförts till revisionsnämnden har Vekka Group Oy ekonomiska svårigheter, vilka har förekommit förutom i Vasa även bland annat i Tavastehus. För Vasa stad har trafikidkarens ekonomiska svårigheter visat sig i form av obetalda intäkter från Waltti-biljettprodukter samt som straffavgifter. Revisionsnämnden har fått kännedom om att beloppet av obetalda fordringar var nästan 371 000 euro i slutet av 2024. Vasa stad kvitterade Vekka Group Oy:s skuld i enlighet med avtalet genom att dra av det uppkomna fordringsbeloppet från de trafikersättningar som betalas till trafikidkaren.

Enligt den information som lämnats till revisionsnämnden har Vasa stad och Vekka Group Oy kommit överens om ett arrangemang enligt vilket staden även i fortsättning kvitterar sina fordringar innan trafikersättningarna betalas ut till Vekka Group Oy. Under våren 2025 har det utretts en oklarhet kring tankning av gas som serviceproducenten, det vill säga Vekka Group Oy, har tagit upp. Vasa stad har anställt en konsult med uppgift att utreda den nämnda oklarheten där Vekka Group Oy på egen bekostnad har tankat för trafik som Vasa stad ska betala för.

Enligt den erhållna konsultutredningen har gasförbrukningen inom Vasa stads kollektivtrafik varit lägre än väntat, vilket anses tyda på att Vekka Group har betalat en del av den gas som egentligen borde ha belastat kollektivtrafikens budget. Vasa stad och Vekka Group Oy har i sina förhandlingar nått enighet om en engångsersättning på 54 050,05 euro, vilket bedöms täcka de extra kostnaderna på ett skäligt sätt.

När utvärderingsberättelsen upprättades var ärendet ännu inte avgjort utan först på väg att behandlas vid stadsmiljönämndens möte 7.5.2025 (§ 8).

Antalet reklamationer som lämnades in av trafikidkarens verksamhet under perioden 1.7–31.12.2022 var totalt 855. År 2023 inkom cirka 1 300 responsmeddelanden, och år 2024 var antalet 730. Under början av 2025 har det redan lämnats in 133 responsmeddelanden. Revisionsnämnden har informerats om att responsen har behandlats med Vekka Group Oy och att det inom ramen för avtalet har fastställts eventuella sanktioner utifrån den.

Sammanfattning:

- Den systematiska utvecklingen av Lifti har gett tydliga resultat, vilket syns direkt i form av ett ökat antal passagerare. År 2024 gjordes det nästan två miljoner resor med kollektivtrafiken, vilket är 13 procent fler än året innan. Tillväxten visar att utvecklingsåtgärderna, såsom optimering av rutter och fler turer, har varit framgångsrika och stärkt kollektivtrafikens attraktionskraft och dessutom bättre än tidigare svarat mot passagearnas behov och förväntningar.
- Samarbetet mellan stadens kollektivtrafik och den grundläggande utbildningen stärker stadens nätverk av intressentgrupper i stort och tjänar som ett konkret verktyg för att främja de strategiska målen.
- Kollektivtrafiken är en väsentlig del av de grundläggande samhällsstrukturerna och avgörande för kontinuiteten i vardagens funktioner. De utredningar som lämnats in till revisionsnämnden visar att Kommuntekniken inte har bedömt kollektivtrafikens risker för det fall att trafikidkarens ekonomiska situation skulle försämras så mycket att bolaget inte skulle kunna fortsätta sin verksamhet. Revisionsnämnden anser att det ligger i stadsbornas intresse att Kommuntekniken proaktivt förbereder sig för dylika risker i enlighet med den befintliga riskhanteringsplanen.
- Trafikidkarens svaga ekonomiska läge har fått mycket uppmärksamhet i medierna under början av 2025. I offentligheten har det lyfts fram att den försämrade ekonomiska situationen delvis har kommit som en överraskning även för Kommuntekniken. Revisionsnämnden betonar att även om medieuppmärksamheten riktar sig mot trafikidkaren, kan den också ha återverkningar på stadens offentliga image och skada stadens verksamhet. Därför frågar revisionsnämnden Kommuntekniken hur de ekonomiska nyckeltal som gäller trafikidkaren följs upp i realtid – exempelvis med stöd av uppgifterna i delårsrapporterna.

6. Övriga utvärderingsobjekt i schemat 2024

6.1 Vamia

Vamia tillhandahåller yrkesinriktad grundutbildning och läroavtalsutbildning, fortutbildning och annan utbildningsservice på finska, svenska och engelska, och för både unga och vuxna. Som organisation har Vamia funnits sedan början av år 2017, då Vasa yrkesinstitut, Vasa vuxenutbildningscenter och Vasa kustregions läroavtalsbyrå slogs ihop. I Vasa stads budget är Vamia en enhet med överårig nettobudgetering, det vill säga avsikten är att med statsandelar täcka kostnader för läroinrättningens ordinarie undervisningsverksamhet som är i enlighet med statsandelsnormen, samt att täcka kostnaderna för avgiftsbelagd tjänsteverksamhet med intäkterna från den.

I stadens bokslut år 2024 har Vamias nettoenhet ett ackumulerat överskott på 12,3 miljoner euro för den ordinarie undervisningsverksamheten. Överskottet har ackumulerats efter att läroinrättningarna slagits ihop, det vill säga från början av år 2017, och har ökat med cirka 2,8 miljoner euro. Vamias ordinarie undervisningsverksamhet uppvisade ett ekonomiskt överskott åren 2018–2021. I det ekonomiska utfallet år 2022 för den ordinarie undervisningsverksamheten uppvisades ett underskott på cirka 1,8 miljoner euro och år 2023 var det motsvarande underskottet cirka 1,5 miljoner euro. Vamias resultat år 2024 är ett överskott på 912 099 euro. I budgetförslaget som godkändes för Vamia år 2024 överskreds verksamhetsbidraget med cirka 1,3 miljoner euro jämfört med den budgetram som stadsstyrelsen ställt upp. Verksamhetsbidraget är i förhållande till stadsfullmäktige ett bindande mål, som inte får överskridas. Som en följd av underskottet i den ekonomiska prognosen genomförde Vamia samarbetsförhandlingar vid årsskiftet 2023–2024, och då preciserades slutligen det årliga anpassningsbehovet till cirka 1,9 miljoner euro. Utbildningsnämnden behandlade i november 2023 en förutredning av en bolagisering av Vamia.

Enligt utredningshandlingarna har Vamias ordinarie undervisningsverksamhet ett negativt ekonomiskt resultat på grund av högre lönekostnader, en högre prisnivå och högre kostnader för köptjänster, tilläggskostnader för den avgiftsfria läroplikten, hyreskostnader för den nya ATM-hallen samt högre övervälningskostnader inom Vasa stads förvalt-

ning. Statsandelen för yrkesutbildning består av basfinansiering som täcker de läropliktiga samt de studerande som inte har en examen på andra stadiet, av prestationsfinansiering, som grundar sig på avlagda examina och examensdelar, samt av genomslagsfinansiering, som kalkyleras utifrån de studerandes etablering i arbete och fortsatta studier. Från och med början av år 2026 minskar grundfinansieringens vikt från 70 till 50 procent, och prestations- och genomslagsfinansieringens totala vikt ökar till 48 procent, medan den tidigare varit 27 procent.

Det styrande ministeriets avsikt med reformen är att öka antalet prestationer och öka etableringen i arbete och fortsatta studier. Den statsandel som undervisnings- och kulturministeriet fastställt för Vamia år 2025 är något högre än väntat, cirka 26,9 miljoner euro. Dispositionsplanen för Vamias budget år 2025 uppgjordes i balans med statsandelsfinansieringen, varvid verksamhetsbidraget väntas bli 26,5 miljoner euro. Med statsandelen ska Vamias nettoenhet efter verksamhetsbidraget täcka även avskrivningar av maskiner och inventarier, som under de senaste åren varit i genomsnitt cirka 450 000 euro.

Vamias strategi för åren 2024–2026 godkändes i mars 2024. Visionen i strategin är att alla Vamias studerande får jobb. Andelen av de utexaminerade som får jobb är relativt hög; Vamias budgetmål har från år 2018 innehållit ett mål om att 75 procent av de studerande ska få jobb, och år 2023 nåddes målet (utfallet 76,6 procent). Under tidigare

år har detta mål nåtts i varierande utsträckning. Budgeten för år 2024 innehöll inget mål för de studerandes etablering i arbete, utan etableringsgraden i arbete jämfördes med hela landet. Enligt bokslutsuppgifterna för år 2024 var etableringen i arbete 79,4 procent (i hela landet 70 procent). Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av försöker Vamia se till att de studerande har den kompetensnivå som krävs i arbetslivet genom att vid behov förlänga studietiden, eftersom det straffar sig "att se mellan fingrarna". Arbetsmöjligheterna är bättre i huvudstadsregionen, vilket påverkar de utexaminerade studerandes etableringsgrad i Vasa. De som utexamineras från engelskspråkiga utbildningsprogram har dock visat sig stanna kvar i Vasaregionen.

Utbildningsutbudet baseras på den regionala arbetsmarknadens behov och ambitionen är att utifrån olika informationskällor försöka förutse det framtida arbetslivet. På denna grund har Vamia beslutat att lägga ned en del utbildningslinjer. Vamia producerar läroavtalsbaserad skräddarsydd utbildning för regionens företag, vilket även ger de handledande lärarna information om behoven i lokala företag. Projektet GigaVaasa har förberetts från år 2017 genom att skapa en schablon över specifik utbildning för kompetenskort som behövs i olika faser av värdekedjan inom batteriindustrin. Ett separat utbildningsprogram för batteribranschen är dock inte under planering. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden har tagit del av finns en beredskap för de kompetensbehov som anknyter till investeringarna inom batteriindustrin, och branschens aktörer har gett positiv respons på förberedelserna. Vamias organisation etablerade sig som läroinrättning i sin nuvarande form efter en sammanslagning av tre organisationer i början av år 2017. Vid organisationsreformen sammanslogs läroinrättningar som tillhandahöll utbildning för unga och för vuxna samt läroavtalsbyrån.

Enligt en lägesbild som revisionsnämnden tagit del av har läroinrättningen inte längre en strikt indelning i unga och vuxna, och utöver grupper för unga som börjar efter gemensam ansökan samt vuxengrupper har utbildningsbranscherna också blandgrupper med nonstop-intagning och dessa motsvarar verkligheten med olika åldrar i arbetslivet. Utbildningsgrupper bildas för det genomförandesätt som anses vara det ändamålsenligaste.

Enligt en självbedömning som revisionsnämnden tagit del av anses den fusionsprocess som ledde till Vamias organisation ha lyckats bra. Vamia har en enhetlig verksamhetskultur med spår av de tidigare läroinrättningarna, men dessa spår upplevs inte störa vardagen. Som en nyckelfaktor för den lyckade förändringen upplevs att ändringen genomfördes på ett öppet och transparent sätt. Efter beslutet om sammanslagning år 2015 förberedde arbetsgruppen reformen under hela det påföljande året, och till exempel var arbetsgruppernas pro memorier öppna för alla. Ändringsarbetet genomfördes på ett långsiktigt sätt och involverade personalen. Sammanslagningen av läroinrättningarna är en slags förutseende åtgärd ur ett sparperspektiv. Jämfört med de tre separata läroinrättningarna är Vamias organisationsmodell nu enklare.

Elevernas välbefinnande är ett ämnesområde som behandlas i ledningsgruppen som samlas var tredje vecka. Effektivare ingripande i frånvaro kan ha bidragit till att fler än tidigare avbröt sin utbildning. Detta märks i boksluten år 2022 och 2023 på en överskridning av indikatorn för studerande som avbryter studier inom Vamia. I stadens budget år 2024 ställdes upp som ett strategiskt mål för Vamia att antalet studerande som avbryter ska minska, och att procenttalet för avbrytande används som indikator. Procenttalet för avbrytande anges dock inte i stadens bokslut 2024. I och med den förlängda läroplikten kan en läropliktig inte egentligen avbryta sin utbildning, utan överförs till kommunens ansvar och återsänds till en yrkesläroinrättning. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av är psykisk ohälsa det väsentligaste problemet bland eleverna; missbruk förekommer i viss utsträckning, men inte som det största problemet. Yrkesutbildningen är annorlunda jämfört med den grundläggande utbildningen i det avseendet att det inte är möjligt att tillhandahålla yrkesutbildning som hemundervisning eller sjukhusundervisning.

Revisionsnämnden har fått kännedom om att Vamias ekonomiplanering tampats med utmaningar som berott på Vasa stads ekonomistyrning, vilket försvårat ekonomiplaneringen inom den strama budgetramen som inte medger mycket spelrum. Koncernförvaltningens vältringskostnader som allokteras till Vamia, det vill säga kostnader för stödservice som även Vamia använder, är inte lika stora i bokslutet och i budgeten. I bokslutet år 2022 är vältringskostnaderna

cirka 63 000 euro större än i budgeten, men år 2023 är skillnaden mellan budgeten och utfallet så stor som 300 000 euro. Dessutom har de budgeterade vältringskostnaderna fördubblats på några år, år 2022 är de lite mer än 500 000 euro, men i budgeten för år 2025 uppgick de till 1 025 000 euro.

Enligt de redogörelser som revisionsnämnden tagit del av är organisationsändringar den främsta orsaken till ökningen i de nettokostnader som koncernförvaltningen allokerar till Vamia, bland annat att färre delar på

kostnaderna i och med att social- och hälsosektorn och räddningsverket överförts till välfärdsområdet. När budgeten utarbetades kände man inte till allt det som bidrar till ökningen av nettokostnaderna. Koncernförvaltningens vältringskostnader inkluderar bland annat löneräkning, personalservice och ekonomiservice, som även Vamia använder. I vältringskostnaderna ingår inte kostnader för stödpersonal som jobbar direkt inom resultatområdet Vamia, såsom sekreterare och ekonomisakkunniga.

Sammanfattning:

- Vamia satsar på att de studerande ska ha de färdigheter som behövs på arbetsmarknaden, och i genomsnitt är etableringen på arbetsmarknaden god från utbildningsprogrammen. Bokslutet har från år 2018 innehållit ett mål om 75 procents etablering i arbete och detta mål nåddes år 2023, då indikatorns utfall rapporterades till 76,6 procent. Enligt Statistikcentralen hade år 2022 70 procent av de som avlagt en yrkesinriktad grundexamen ett jobb ett år efter utexamineringen.
- Processen för sammanslagning av tre läroinrättningar började år 2015 och har slutförts och den nuvarande organisationen är också i ekonomiskt avseende en lättare organisation. Enligt en självbedömning som revisionsnämnden tagit del av ledde organisationsändringen till ett lyckat slutresultat.
- Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av upplevs välfärdsområdets elevvårdstjänster för studerande fungera bra. Denna service tillhandahålls huvudsakligen som närservice i Vamias lokaler. Oro väcker dock de unga som inte har tillräcklig funktionsförmåga för att studera, och dessa unga har ökat i antal i och med den utvidgade läroplikten, och eftersom kommunen har ansvar för dem så återförs de till läroinrättningen. För närvarande finns inte tillräckliga tjänster eller behandling för de unga som inte har tillräcklig funktionsförmåga för att studera, och arbetssätten inom yrkesutbildningen är inte lika flexibla som inom den grundläggande utbildningen. Problem hos studerande framgår till exempel som tillbakadraget beteende. Unga som uppvisar störande beteende kunde ha nytta av så kallad verkstadsundervisning.
- Den finansiering som yrkesutbildningen får beror mycket på vilka beslut som tas på statlig nivå. Hos Vamia är man van vid att följa med vilka ändringar som är på gång och reagera på dem på ett snabbt och flexibelt sätt. Ändringar kommer att göras i statsandelarna för yrkesutbildningen, och detta innebär en lägre koefficient för basfinansiering och att etableringsgraden i arbete och fortsatta studier betonas mera. Å andra sidan är nedskärningar i den totala finansieringen att vänta.
- Det är svårt att bedöma hur AN-reformen sist och slutligen kommer att påverka Vamias verksamhet. Till exempel köpte AN-tjänsterna utbildning i mindre utsträckning redan innan reformen trädde i kraft. Läroavtal kommer sannolikt att användas i större omfattning efter reformen av sysselsättningstjänsterna.
- Koncernförvaltningens vältringskostnader som i Vasa stads ekonomistyrningsprocess allokeras till Vamia har medfört ett oförutsägbart budgetutfall. De slutliga allokerade kostnaderna har inte klarlagts tillräckligt tidigt under den årliga ekonomistyrningsprocessen. Andra faktorer som försvagat Vamias ekonomi är till exempel en högre allmän kostnadsnivå samt lönebeslut som tagits i enlighet med personalens avtal. Vamias nettbokslut uppvisade underskott år 2022 och 2023, och samarbetsförhandlingar som ledde till uppsägningar fördes vid årsskiftet 2023–2024.

6.2 ICT och AI inom Vasa stad

Enheten Digitalisering och innovationer inom koncernförvaltningen leder och koordinerar Vasa stads ICT-service. Enheten har sju anställda, och i slutet av år 2024 delegerades förberedelserna för AN-reformen till en anställd. I praktiken produceras stadens ICT-service av intressebolaget Tiera Ab samt i samarbete med andra serviceproducenter. Innan ICT-servicen överfördes till Tiera Ab i början av 2022 överfördes den temporärt till intressebolaget MicoBotnia.

Digitalisaatio ja innovaatiot -yksikön tehtävät
Enheten Digitalisering och innovationer har utöver för serviceproduktionen på stadsnivå även ansvar för strategisk planering av ICT och digitalisering, för digitalisering av stadens service och för främjande av inn-

ovations- och försöksverksamhet. Enheten har ansvar för totalarkitektur och livscykelhantering inom stadens och koncernbolagens ICT-service, för stadens datasäkerhetstjänster och för utveckling av dem samt för hantering av livscykeln inom stadens

lokala datanät. Enheten samarbetar tätt med stadens resultatområden för att utarbeta digitala lösningar som motsvarar behoven inom serviceproduktionen.

Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av prioriterar enheten för Digitalisering och innovationer kontrollen över helheten och säkerställande av att stadens service fungerar. Staden har satsat mycket på att modernisera IT-infrastrukturen genom att helt förnya stadens servermiljö, och enligt en självbedömning som revisionsnämnden tagit del av är infrastrukturen i stadens ICT-service nu i skick. Syftet med att satsa på det grundläggande är bland annat att åstadkomma stabila uppkopplingar för skolorna. Till exempel har förnyelser i serverhallarna även ökat effektiviteten i den tillgängliga kapaciteten.

Vad gäller cybersäkerhet är Vasa stads situation enligt revisionsnämndens uppgifter inte exceptionell jämfört med andra kommuner. En möjlig cyberattack har tagits upp som en risk inom bokslutsrapporteringen i koncernförvaltningen från år 2023. En utmaning med tanke på datasäkerheten är att sårbarheter hos servicens basproducenter är ett globalt problem, vilket gör att svagheter hos serviceproducenterna omedelbart kan utnyttjas. Vad gäller köptjänster är eventuella sårbarheter i leverantörskedjan en risk. Vasa stad nätverkar med större städer när det gäller datasäkerhetsfrågor, och enligt en bedömning som revisionsnämnden tagit del av har Vasa jämfört med andra städer en god beredskap för cybersäkerhetshot.

Stadens datasäkerhet har förbättrats bland annat genom strängare inställningar för skräppost samt genom att stegvis införa tvåstegsautentisering. Stadens anställda har utsatts för försök till nätfiske och personalens kunskaper om datasäkerhet har testats med en simuleringsövning. Stadsstyrelsen godkände 17 mars 2025 Vasa stads dataskyddspolicy, direktiven för dataskydd samt föreskriften om informationshanteringen och arkivfunktionen. För stadens anställda publicerades dessutom i februari 2024 anvisningar för hantering av digital information. Serviceområdena Digitalisering och innovationer samt Förvaltning och ärendehantering har en gemensam ledningsgrupp för informationsadministration, och år 2022 anställdes ett dataskyddsombud som jobbar inom serviceområdet Förvaltning och ärendehantering.

Stadens anställda uppmanades under våren-sommaren år 2024 i meddelanden på intranet och vid personalinfon att ta bort föråldrat digitalt material till exempel i e-posten och i webbaserad datalagring. Anvisningen för hantering av digital information presenterades samtidigt vid personalinfo i juni. Den information som gällde gallring av filer riktades direkt till anställda, som instruerades att bland annat utifrån stadens informationsstyrningsplan samt lagstiftningen bedöma huruvida material som innehas är nödvändigt. Revisionsnämnden undrar på vilket sätt cheferna informerades om kampanjen för gallring av material eller om anvisningen för hantering av digital information, eller om material hade utarbetats för chefer så att de kunde ge sina underordnade instruktioner. Till exempel når stadens personalinfo inte tillnärmelsevis alla anställda, fastän cheferna antas följa den.

Vad gäller ett övergripande dataskydd märks i de redogörelser som revisionsnämnden tagit del av det faktum att de anställda har en varierande användarupplevelse av informationsteknik, eftersom informationsteknik inte är centralt i allas arbete. Således har identifierats behov av utbildning för personalen. Enligt revisionsnämndens uppfattning har ICT-enheten ordnat utbildning i synnerhet för administratörer för olika program. För stadens anställda har utbildning i datasäkerhet getts till exempel vid arbetsplatsmöten eller internt inom en sektor, men staden har till exempel inget systematiskt utbildningspaket i datasäkerhet för alla stadens anställda. Anställda har haft möjlighet att självständigt på nätplattformen Eduhouse gå utbildningar i digitalisering och AI.

Vasa stads it-administration överfördes år 2018 till intressebolaget MicoBotnia som ett förutseende steg inför social- och hälsovårdsreformen och landskapsreformen. Enligt stadens informationssystem minskade externaliseringen omedelbart personalantalet inom it-administrationen med 31 personer, och senare har stadens egen personal dessutom minskat från 14 till 7. År 2020 beslutades att it-administrationen överförs till Tiera Ab och produceras som totalservice av bolaget. Med upphandlingen eftersträvas bättre driftsäkerhet och bättre kvalitet och omfattning på servicen. Enligt de redogörelser som revisionsnämnden tagit del av har överföringen av ICT-servicen till Tiera medfört bättre tillgång till den kompetens

som finns i landet till exempel när det gäller dataskyddsfrågor och it-infrastruktur. Enligt en bedömning som revisionsnämnden tagit del av hade det kunnat bli en utmaning att reagera på alla dataskyddsfrågor enbart inom stadens egen organisation. Efter den slutliga överföringen av servicen i början av år 2022 beskrivs läget nu som stabilt och de processer som gäller servicen sköts på ett professionellt sätt.

Stadsstyrelsens allmänna sektion beslutade 7 mars 2019 att godkänna Vasa stads DigiVision som en grund för utvecklingsarbetet under åren 2019–2025. Målet i visionen är högklassiga, trygga och tillgängliga digitala tjänster, utöver för stadens ledning och anställda även för kommuninvånarna. I visionen betonas digitaliseringens roll inom ledning och planering av service i stället för att enbart som införande av teknik. Efter godkännande av visionen var avsikten att utarbeta en handlingsplan i samarbete med stadens resultatområden. Enligt stadens informationssystem har ingen rapportering gjorts om genomförandet av DigiVision under den tid som den varit i kraft, med undantag för enskilda omnämnan i koncernförvaltningens bokslutsrapportering. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av har visionen genomförts till de delar som gäller driftsäkerhet i servicen samt teknisk kvalitet. Även gällande elektronisk ärendehantering och sociala lösningar i nätverk ser måluppfyllelsen ut att vara bristfällig enligt granskningen.

Vid utvärderingstiden pågår ett utvecklingsprojekt som gäller stadens interna elektroniska ärendehantering. Dessutom har en effektivisering av arbetssätten varit under arbete genom en kartläggning rutinartade arbetsfaser genom kampanjen "Ilmianna pakkopulla", som premierades i KT-arbetsgivarnas kampanj för utvecklingsgärningar. Enligt de uppgifter som rapporteras i

stadens bokslut år 2024 är andelen elektronisk ärendehantering 89 procent inom resultatområdet byggnadstillsyn. Dessutom har avfallsnämnden haft ett budgetmål om utveckling av elektroniska processer samt ökning av antalet elektroniska ansökningar. Dock har andelen elektroniska ansökningar till avfallsnämnden kraftigt varierat år för år, en markant minskning märktes år 2023 jämfört med året innan. År 2024 märktes en ökning jämfört med år 2023. Revisionsnämnden konstaterar att ett mål som lyftes fram på många sätt i DigiVision, och som gäller utveckling av digitala tjänster för kommuninvånarna, verkat ha förblivit ouppfyllt.

Vasa stad ämnade pilottesta AI-användning i slutet av år 2024 inom stadsmiljösektorn samt för uppgifter inom kommunikationen och HR. Önskemål som framförts gällande AI är bland annat att använda AI för att svara på respons samt att skapa utkast till vissa typer av texter. Enligt en redogörelse som revisionsnämnden tagit del av betraktas AI som en möjlighet inom stadens arbete, såsom vilket annat tillämpligt program som helst. Å andra sidan finns många krav på de processer som används i verksamheten, eftersom det är svårt att hantera fel vid automatisering. Således är det inte klarlagt vilka av stadens uppgifter som direkt kan automatiseras med AI. Vasa stad har för personalen publicerat på intranätet en anvisning för AI-användning, där till exempel datasäkerhet tas upp som en aspekt med AI.

Sammanfattning:

- Vasa stads ICT-service har under de senaste åren fokuserat särskilt på att modernisera it-infrastrukturen samt på att säkerställa en driftsäker datakommunikation. Ny utrustning och nya lösningar har även inneburit nya avtal. Revisionsnämnden har tagit del av en bedömning om att staden nu har en bra grund inom it-infrastrukturen.
- Vasa stad nätverkar med andra städer när det gäller datasäkerhetsfrågor och har strävat efter att tillämpa kunskaperna i nätverken. Risken för cyberattacker beaktas på ett strategiskt plan. Stadens föråldrade anvisning för datasäkerhet uppdaterades under åren 2023–2024. Revisionsnämnden undrar hur Vasa stad har implementerat NIS2-direktivet och hur bestämmelserna beaktas i verksamheten.
- Stadens ICT-service har externaliserats till Tiera Ab och andra serviceproducenter. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av har externaliseringen inte lett till att kompetens försvunnit, utan tvärtom har det varit möjligt att ta del av den datasäkerhets- och infrastrukturkunskap som finns i Finland. Å andra sidan konstaterar revisionsnämnden att alla externaliseringens effekter, till exempel användarupplevelsen inom sektorerna vid driftstörningar och servicebegäran, inte kan utvärderas utifrån de uppgifter man tagit del av.
- Vasa stad har många externaliserade tjänster, och därför är det viktigt att beställaren säkerställer att de förpliktelser som gäller datasäkerhet och cybersäkerhet uppfylls. Får staden bekräftelse på att datasäkerhets- och cybersäkerhetsfrågor beaktas på ett relevant sätt i alla faser av leveranskedjan?
- Externaliseringen av ICT-servicen har avsevärt minskat stadens eget personalantal inom serviceområdet it-administration. Nu har enheten Digitalisering och Innovationer ansvar för en övergripande styrning av servicen samt på ett strategiskt plan ansvar för planeringen. Enligt revisionsnämndens uppfattning är det oklart huruvida den minskade personalstyrkan har kapacitet till exempel att utföra omfattande utveckling av servicen i kundgränssnittet, vilket är en del av digitaliseringsvisionen åren 2019–2025.
- Staden har inte ett tydligt internt ledarskap i dataskyddsfrågor. Enheten Digitalisering och innovationer samt enheten Förvaltning och ärendehantering har tillsammans en ledningsgrupp för informationsadministration, men serviceområdet Förvaltning och ärendehantering har ansvar för dataskyddet. Revisionsnämndens uppfattning är att det är oklart i vilken grad personalen tagit till sig de nya instruktionerna som gäller dataskydd och följt dem. Till exempel en kampanj om gallring av uppgifter genomfördes efter ett dataintrång inom Helsingfors stad, fastän alla stadens anställda inte följer personalinfon eller aktivt läser meddelanden på intranet. Revisionsnämnden kräver en tydlig ansvarsfördelning för ledningen av dataskyddsfrågor samt utbildning för chefer. Alla stadens anställda ska få tillräckliga instruktioner för dataskyddsfrågor.
- Avsikten var att använda den digitaliseringsstrategi som godkänkts för åren 2019–2025 som grund för de digitaliseringsförnyelser som gäller stadsborna och stadens anställda. Revisionsnämnden konstaterar att genomförandet och rapporteringen av digitaliseringsstrategin verkar ha blivit på hälft. Strategin innehåller riktlinjer för digitaliseringen särskilt inom ledningen och servicen, medan stadens ict-ledning under de senaste åren har fokuserat på att förbättra it-infrastrukturen. I enlighet med digitaliseringsvisionen.

6.3 Vasa stads affärsverk Hussektor

Affärsverket Vasa Hussektor producerar för stadens sektorer lokaler och service för lokalerna. Vid en reform av stödservicen år 2018 avskiljdes cirka 60 anställda till inhousebolaget TeeSe Botnia. År 2024 hade Hussektor 19,6 utförda årsverken. Inom organisationen Hussektor finns enheten Fastighetsförvaltning och utveckling, enheten Byggherreverksamhet samt enheten Underhåll. Revisionsnämnden har tidigare tagit upp frågor som gäller Hussektorn, såsom inneluftsprocessen samt reparationsskulden i fastigheterna, i utvärderingsberättelserna för åren 2011, 2015 och 2016.

Hussektor har ansvar för att sköta de lokaler som staden äger. Att bevara värdet på fastighetstillgångarna är en del av att sköta stadens egendom, och å andra sidan ska även tomma lokaler tas om hand. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av innefattar skötseln av fastighetstillgångarna även rivning av de byggnader som är olämpliga för användningsändamålet eller som är i slutet på sin livscykel samt byggande av nya i stället för dessa. Å andra sidan är vissa projekt, såsom renovering av byggnaden där Palosaaren koulu verkat till ett daghem motiverade ur ett kulturperspektiv, fastän det är något dyrare att renovera en gammal byggnad än att bygga en ny. Att äga tomma

lokaler orsakar kostnader för staden, vilket är en viktig aspekt med tanke på framtiden och de social- och hälsovårdsfastigheter som staden äger och som välfärdsområdet avstår från att använda.

Hussektorns inkomstfinansiering utgörs främst av de interna hyror som debiteras av stadens enheter. År 2024 hade Hussektorn totalt 49,1 miljoner euro i verksamhetsintäkter, varav cirka 38,8 miljoner var de interna hyror som stadens enheter betalade till Hussektorn. De interna hyrornas belopp har sjunkit med cirka 14 procent mellan år 2021 och år 2024, medan beloppet av de externa hyresintäkterna har ungefär fyrdubblats.

Förändringen avspeglar social- och hälsosektorns övergång till välfärdsområdet. Hussektorn borde med inkomstfinansiering kunna täcka investeringar i grundliga renoveringar, fastän finansieringen av de grundliga renoveringarna i Vasa går via stadens budget. Kapitalhyran (7 procent av en byggnads nuvärde) som ingår i en intern hyra borde räcka till finansiering av grundliga renoveringar. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av är stadens interna hyresnivå fortfarande samma som år 2015, det vill säga de interna hyrorna har inte höjts eller indexjusterats. I praktiken har detta lett till att färre grundliga renoveringar än tidigare kan göras med intäkterna från interna hyror.

Enligt budgeten borde grundliga renoveringar göras för i genomsnitt 14 miljoner euro per år för att bevara en god status på byggnaderna. Allmänt anses som slitage på byggnadsbestånd 1,75 procent per år, vilket för Vasa stad innebär 15 miljoner euro. I Vasa täcks inte de grundliga renoveringarna direkt med Hussektorns inkomstfinansiering, utan under de senaste åren har stadens budget innehållit en finansiering på 7,5 miljoner euro för grundliga renoveringar. I Hussektorns investeringar ingår dessutom separata anslag för de grundliga renoveringar som genomförs som separata projekt. Direktionen för de tekniska affärsverken godkänner varje år Hussektorns program för grundliga renoveringar, varefter de grundliga renoveringar som genomförs väljs från en lista enligt prioritetsordning. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av upplevs det beskrivna förfarandet fungera, eftersom resurserna allokeras på rätt sätt i och med detta behandlas i olika forum.

Stadsstrategin för åren 2020–2021 innehöll ett mål om en förnuftig och effektiv egenomsförvaltning, med förändringen i mängden lokaler och reparationsskulden som indikatorer. Strategin för åren 2022–2025 innehåller inte ett motsvarande mål, men de lediga lokalerna och mängden reparations-skuld ingår fortfarande som mål i budgeten för Hussektorn. I utvärderingsberättelsen år 2021 konstaterade revisionsnämnden att mängden lokaler som staden äger har minskat, men ansåg att förändringsfarten på cirka en procent per år är låg ur perspektivet om en aktiv ledning av målet. Enligt Hussektorns bokslut har rumsytan i de lokaler som staden äger minskat med drygt en procent per år

mellan åren 2021 och 2024, totalt cirka 14 000 kvadratmeter (-4,1 procent). Rumsytan i de lokaler som staden hyrde utifrån minskade med cirka 2 500 kvadratmeter (-12,2 procent), men denna siffra ökade år 2024 i och med den nya lokalen för daghemmet i Orrnäs, som skaffades med leasingfinansiering.

Välfärdsområdesreformen påverkade de lokaler som staden förvaltar på så vis att ytan på de lokaler som är i stadens eget bruk mellan åren 2021 och 2024 minskade med cirka 56 000 kvadratmeter (-17,3 procent), medan ytan på de lokaler som hyrdes ut däremot ökade med cirka 32 000 kvadratmeter (+167,8 procent). Rumsytan i övriga lokaler, det vill säga i lediga, icke-uthyrningsbara lokaler samt de lokaler som är under grundlig renovering, ökade med cirka 7 450 kvadratmeter (+27,7 procent). I siffrorna märks att välfärdsområdet nu är hyresgäst i de lokaler som staden äger samt å andra sidan att de fastigheter som inte längre används av social- och hälsovården har tömts. De nämnda förändringarna syns i procentandelarna på så vis att år 2021 var 5 procent av alla de lokaler som staden förvaltar uthyrda och övriga lokaler utgjorde 7 procent, medan 14,4 procent av det lokalbestånd som förvaltades år 2024 var uthyrt och 9,8 procent utgjorde övriga lokaler. Efter år 2025 måste kommunens fastigheter som används för social- och hälsovården och räddningsväsendet bolagiseras, eftersom kommunen anses verka som hyresvärd på en marknad med konkurrens.

Välfärdsområdesstyrelsen i Österbotten beslutade 17 juni 2024 att välfärdsområdet inte använder optionsåret för en förlängning av hyresavtalen år 2026, utan att avtalen omförhandlas under år 2025. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av har de fastigheter som det förts förhandlingar om med välfärdsområdet en totalyta på cirka 31 000 kvadratmeter, balansvärdet är cirka 8,8 miljoner euro och när de är tomma är de årliga fastighetshållningskostnaderna cirka 1,3 miljoner euro. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av har de fastigheter som slopas från både välfärdsområdets och stadens egen användning ett balansvärde på totalt cirka 22,3 miljoner. Enligt det som berättats för revisionsnämnden är de tomma lokalerna ett allvarligt problem vars totala effekter kommer att märkas om ett par år. De tomma lokalerna orsakar

kostnader för staden, och dessa pengar kunde användas till något annat. Stadens bokslut för år 2024 innehåller nedskrivningar för cirka 7,5 miljoner euro varav social- och hälsovårdsfastigheternas andel enligt bokslutsuppgifterna uppgår till cirka 4,7 miljoner euro.

Vasa stad började i slutet av år 2022 i samarbete med ett konsultbolag utreda av en försäljning av de lokaler som använts för social- och hälsovården. Under fullmäktigebehandlingen av ärendet diskuterades huruvida yrkesinstitutet Vamias lokaler ska läggas till i försäljningsportföljen samt om stadsstyrelsen i stället för stadsfullmäktige ska ha befogenhet att fatta ett försäljningsbeslut. Fullmäktige remitterade 23 oktober 2023 till ny beredning grunderna för försäljning av fastighetstillgångar. Fastigheter har tills vidare inte sålts och staden avvaktar med att bereda en försäljning, eftersom de tidigare social- och hälsovårdsfastigheterna inte uppfyller investerarnas förväntningar på ett stabilt kassaflöde, och investerarna inte är intresserade av att utveckla fastigheterna. För att sälja icke-attraktiva fastigheter förutsätts att affären även omfattar byggnader som intresserar investerare, såsom yrkesinstitutet, där staden antas vara en långvarig hyresgäst. Köpare kunde eventuellt vara intresserade av tomterna för byggnader som kommer att rivs. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av borde resurstilldelningen till stadens fastighetsutvecklingsgrupp utvecklas med detta som utgångsläge.

År 2016 tog stadsdirektören ett tjänsteinnehavarbeslut om grundande av en fastighetsutvecklingsgrupp, och till gruppen har medlemmar utsetts utgående från titlar. Ordförande för fastighetsutvecklingsgruppen är direktören för tekniska sektorn och övriga medlemmar är två representanter som valts av fastighetssektorn och två representanter som valts av Vasa Hussektor. Gruppen lär ha ett tätt samarbete även med planläggningen, ekonomiservicen samt med övriga interna intressegrupper inom staden. Lokalförvaltningsgruppen är en annan gruppering som utövar beredningsmakt och befogenheter inom Vasa stads lokalanvändning, och tf. stadsdirektören fattade ett tjänsteinnehavarbeslut om att tillsätta lokalförvaltningsgruppen 28 juni 2011. Enligt de allmänna förfarandeanvisningarna för lokalanskaffning som godkändes i stadsfullmäktige 28 mars 2023

är lokalförvaltningsgruppen inte något officiellt organ inom staden utan ett informellt beredningsorgan utan någon formell status som organ. Enligt revisionsnämndens syn är lokalförvaltningsgruppen en sektorsövergripande arbetsgrupp i enlighet med punkt 16 § 9) i Vasa stads förvaltningsstadga. Revisionsnämnden konstaterar att medlemmar till arbetsgrupper som utövar en betydande beredningsmakt i ärenden som tas till beslutsfattande ska utses med ett tjänsteinnehavarbeslut.

Revisionsnämnden har tagit del av överraskande uppgifter i anknytning till reparationsbyggande, enligt vilka fördröjningar i reparationsbyggande orsakas bland annat av att det finns alltför få lokala företag inom branschen, fastän behovet av reparationsbyggande ökar. Detta har medfört utmaningar för konkurrensutsättningarna, eftersom tillräckligt många anbud inte inkommit, eller å andra sidan är de inte i enlighet med kriterierna i anbudsbegäran. I ett fall bromsades ett projekt upp av att en ny omgång av konkurrensutsättning ordnades på grund av att banken inte ställde en säkerhet för den valda entreprenören. Över lag är kunnande för konkurrensutsättningarna, samt bland annat att inlämnade anbud överensstämmer med anbudsbegäran, centralt för att Hussektorns projekt ska lyckas.

Inneluftsgruppen och reparationsskulden i tidigare utvärderingsberättelser

Kring år 2010 aktualiserades både på kommunal nivå och på riksnivå kraftigt sådana frågor som gäller inneluften, vilket avspeglas i utvärderingsberättelsen år 2011. Kommunerna rekommenderades att grunda inneluftsgrupper, och Vasa har haft en inneluftsgrupp från år 1996. Enligt utvärderingsberättelsen år 2011 representerades inom inneluftsgruppen företagshälsovården, arbetarskyddet, miljösektorn och Hussektorn, men å andra sidan inte anställda eller till exempel städarbete. Inneluftsgruppen använde en anvisning för åtgärdande av inneluftsproblem som hade uppdaterats år 2009. Behov av mätning eller provtagning behandlades i inneluftsgruppen, och mätningar utfördes av Hussektorn eller Vasa regionhälsovård (numera TT Botnia).

I utvärderingsberättelsen år 2011 konstateras som en brist att inneluftsgruppen samlades

endast tre gånger under åren 2009–2011. Gruppen hade inte tillsatts med ett separat beslut. Enligt revisionsnämndens slutsats hade inneluftsgruppen inga befogenheter att lösa de problem som upptäcktes. Nämnden rekommenderade bland annat en bättre registrering av anmälningar och uppföljning av åtgärder samt att verksamheten utvecklas till en mer övergripande hantering. En önskan var även att lokalförvaltningsgruppen borde behandla inneluftsfrågor på ett grundligare sätt bland annat i samband med investeringar i grundliga renoveringar. En efterbedömning visar att Vasa tillsatte år 2013 en ny inneluftsgrupp och i att nya förfarandeanvisningar för inneluftsfrågor godkändes i början av år 2014.

I utvärderingsberättelsen år 2015 behandlade revisionsnämnden som ett bindande mål för affärsverket Hussektorn att reparationskulden år 2015 skulle hållas på samma nivå

som året innan. År 2014 hade Hussektorn en reparationsskuld på 31,0 miljoner euro och år 2015 hade den minskat till 28,8 miljoner. I en redogörelse som jämförde tretton stora städer hade Vasa den minsta reparationskulden per invånare bland de städer som jämfördes. De fastighetsförsäljningar och fastighetsöverlåtelser som staden gjort till koncernbolag bidrog då till att minska på Hussektorns reparationsskuld. Trots den relativt goda situationen vad gäller reparationskulden förutsågs i utvärderingsberättelsen år 2015 att de årliga grundliga renoveringarna borde uppgå till cirka 15 miljoner för att bevara statusen på byggnadstillgångarna på nivån 75 procent. Ett tryck på investeringar i grundliga renoveringar väntades uppstå i slutet av 2020-talet.

I revisionsberättelsen år 2016 konstateras att inneluftsgruppen under de flesta åren samlades fem gånger per år under 2013–2016 och

att gruppen hade en mycket bred ny sammansättning. Inneluftsgruppens arbetsmetoder och den praktiska tillämpningen av dem bedömdes ha utvecklats positivt. Antalet objekt ökade och arbetsgruppen var mycket aktiv. Hussektorns reparationsskuld prognosticerades öka till 70 miljoner euro fram till år 2030 och statusklassen på byggnaderna antogs sjunka från 75 procent till 70 procent. Enligt revisionsnämnden var den ökade mängden ineluftsreparationer under de föregående fullmäktigeperioderna ett tecken på att stadens lokalbestånd höll på att föråldras att reparationsskulden ökade. Både investeringarna i renoveringar av byggnadsbeståndet och det reparationsbyggande som gäller ineluften antogs öka samtidigt.

Inneluftsgruppen

Vasa stads ineluftsgrupp samlades fem gånger varje år under åren 2022–2024. Sammansättningen i ineluftsgruppen uppdaterades med stadsdirektörens tjänsteinnehavarbeslut åren 2023 och 2024. Stadsstyrelsen godkände 5 december 2022 en uppdatering av en år 2014 godkänd förfarandeanvisning för ineluftsfrågor. Förfarandeanvisningen finns på intranet för stadens anställda. På sidan har också lagts upp mer information om ämnet, bland annat en beskrivning av olika aktörers roller i kommunikation som gäller ineluften. Förfarandeanvisningen beskriver ingående ineluftsprocessen inom Vasa stad. Stadens ineluftsgrupp har ansvar för helheten, och kompletteras av underställda ineluftsgrupper som grundas vid problem i specifika fastigheter.

Under år 2022 fanns totalt sex ineluftsgrupper för problem i specifika fastigheter. Grupperna samlades 0–3 gånger under året. År 2023 fortsatte fyra av grupperna som gällde specifika fastigheter, en grupp lades ned, en ny grupp bildades och en fastighet överfördes till Österbottens välfärdsområde. År 2024 fortsatte en av grupperna för specifika objekt och en grupp nedlades när ett nybygge blev klart och den gamla fastigheten rivits. Grupperna samlades 0–6 gånger. År 2022 inkom totalt 36 anmälningar om inelufts- eller fuktproblem, medan år 2021 64 motsvarande anmälningar inkom. Enligt ineluftsgruppens årsberättelse minskade anmälningarna till följd av överföringen av social- och hälsovårdsfastigheterna till temporära Österbottens välfärdssamkommun. År 2023 inkom 77 anmälningar om inne-

lufts- och fuktproblem och år 2024 inkom totalt 93. Enligt ineluftsgruppens protokoll märktes situationen vid Merenkurkun koulu som ett ökat antal anmälningar. Enligt utvärderingsberättelsen år 2016 inkom 79 anmälningar om inelufts- och fuktproblem, och det är mer än tredubbelt jämfört med år 2013. En nedgång i antalet anmälningar om inelufts- och fuktproblem märktes under åren 2018–2022.

Reparationsskulden

Vasa stads reparationsskuld har ökat stadigt varje år sedan år 2015. År 2015 uppgick reparationsskulden till 28,8 miljoner euro, och den låg till och med under nivån i andra städer. Reparationsskuld innebär att en fastighet som tas i bruk slits med cirka 1,75 procent varje år, och reparationsskuld uppstår när byggnadens statusklass underskrider 75 procent. Behovet av en grundlig renovering beskriver med hur stor summa en byggnad borde renoveras för att bli i utmärkt skick (över 90 procent) jämfört med ursprungsnivån. Behovet av ombyggnad beskriver hur stor summa som borde användas för att nivån på en byggnad ska motsvara nivån på en helt ny byggnad.

I bokslutet år 2024 hade Hussektorn en reparationsskuld på 75,2 miljoner euro, det vill säga mer än dubbelt jämfört med år 2015. Reparationsskulden ökade betydligt jämfört med de två föregående åren, i och med att Hussektorn år 2023 enligt bokslutet hade en reparationsskuld på 66,7 miljoner euro och år 2022 var den 61,2 miljoner euro. Ännu år 2020 var reparationsskulden 46,8 miljoner euro. Å andra sidan är reparationsskuldens nivå inte en överraskning, eftersom Trullums prognos över indexet för reparationsskulden i utvärderingsberättelsen år 2016 visade att reparationsskulden för byggnader i Vasa år 2030 antas vara lite mindre än 70 miljoner euro och att byggnadernas statusklass sjunker från 75 procent till 70 procent.

Revisionsnämnden konstaterar att den nivå på reparationsskulden som prognosticerades år 2016 nu är verklighet och att nivån har nåtts snabbare än väntat. Byggnadernas statusklass ligger nära 70 procent, eftersom nivån 75 procent som i tiderna ställdes som mål har varit svår att behålla. Reparationsmålet för byggnaderna är 75 procent, däremot är ombyggnadsbehovet, det vill säga renovering till nivån 120 procent som innebär att dagens krav beaktas, är 116 miljoner euro

enligt uppgifterna i början av år 2025. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av är reparationsskuldens nuvarande nivå inte önskvärd, men en följd av alltför små anslag för reparationer. Det kalkylmässiga slitaget på byggnaderna per år är cirka 15 miljoner euro och Hussektorns årliga investeringsbudget, inklusive grundliga renoveringar samt nyinvesteringar, var år 2022 efter budgetändringar 15,5 miljoner euro och år 2023 13,3 miljoner euro. År 2022 var investeringsutgifternas utfall 11,5 miljoner euro och år 2023 var utgiftsutfallet 10,9 miljoner euro. År 2024 var hussektorns budget för investering i husbyggnad 17,5 miljoner euro och utfallet var 9,9 miljoner euro.

Revisionsnämnden konstaterar att Hussektorns årliga investeringsbudget inte täcker ens det årliga kalkylmässiga slitaget på det befintliga byggnadsbeståndet, så en signi-

fikant ökning av reparationsskulden är en konsekvent följd av denna situation. Dessutom finansieras nyinvesteringar från Hussektorns budget och det årliga investeringsutfallet är vanligen mindre än budgeterat på grund av förseningar i byggprojekten. Den totalsumma som årligen investeras i reparationsskulden har under de senaste åren varit 7,5 miljoner euro, och dessutom finansieras en del reparationsinvesteringar som separata projekt. Reparationsskuld finns även i fastigheter som är i försäljning eller under utveckling, och att sälja eller iståndsätta byggnader minskar skulden. Men enskilda fastigheter i dåligt skick genererar reparationsskuld, om de inte åtgärdas. Enligt en uppfattning som revisionsnämnden tagit del av borde nivån på investeringar i byggnaderna gradvis höjas för att inte tvingande åtgärder ska bli aktuella.

Sammanfattning:

- Vasa stad är med i en rapportering av reparationsskulden som görs av Trellum Oy, och där jämförs byggnaders status, reparationsskuld och ombyggnadsbehov i hela landet. Revisionsnämnden anser att detta verktyg för informationsbaserat ledarskap är ett ändamålsenligt stöd för förvaltningen av tillgångar och för ett ekonomiskt hållbart beslutsfattande.
- Inga höjningar har gjorts i det interna hyressystemet sedan år 2014. Enligt Vasa stads anvisning för det interna hyressystemet ska hyresnivån justeras vart fjärde år. Direktionen för Vasa Hussektor godkänner eventuella justeringar och vid behov behandlar stadsstyrelsen dem. Revisionsnämnden undrar om en kalkylering av den interna hyran gjorts vart fjärde år i enlighet med anvisningen och om betydande hyreshöjningar är att vänta.
- Vasa stad har känt till att reparationsskulden ökar, men har inte i tillräcklig utsträckning reagerat på det. Vasa stads reparationsskuld är för närvarande 75,2 miljoner euro. Summan beskriver de åtgärder för fastighetsunderhåll som ännu inte genomförts, men som är nödvändigt för att behålla fastigheternas värde och användbarhet. Reparationsskulden har ett tätt samband med statusklassen på byggnaderna: om reparationsskulden inte åtgärdas, utvecklas inte statusklassen på byggnaderna enligt förväntningarna. Den stigande reparationsskulden är ett tecken på otillräckliga satsningar på underhållet av stadens byggnadsbestånd. Om tillräckliga budgetanslag inte allokeras, finns det risk för betydande nedskrivningar i framtiden. Revisionsnämnden undrar vilka konkreta åtgärder Vasa stad ämnar vidta för att stävja reparationsskulden och bevara värdet på byggnaderna.

7. Ekonomi

Vasa stads budget för 2024 godkändes vid stadsfullmäktiges sammanträde 13.11.2023. Då den ursprungliga budgeten upprättades uppskattades resultatet för 2024 uppvisa sex miljoner euro i underskott. Efter budgetändringarna var det budgeterade underskottet cirka 4,3 miljoner euro.

Enligt bokslutet 2024 uppvisade Vasa stads resultat emellertid ett överskott på tre miljoner euro (under jämförelseåret 2023 var överskottet 14 miljoner euro). Det positiva resultatet har delvis möjliggjorts av balanseringsprogrammet för ekonomin som stadsfullmäktige godkände 29.4.2024 och som gäller åren 2024–2027. Enligt bokslutet 2024 stärkte balanseringsprogrammet stadens ekonomi med över fem miljoner euro. Revisionsnämnden anser att en annan faktor som påverkade resultatet var en ökad dividendavkastning. Enligt bokslutsuppgifterna uppgick dividendavkastningen till totalt 15 miljoner euro under 2024, medan den under föregående år var sex miljoner euro.

Balanseringsprogrammet för ekonomin samt nedläggningen av mottagningsverksamheten påverkade stadens verksamhetsbidrag. Stadens verksamhetsintäkter minskade med 3,1 miljoner euro och uppgick till 80,5 miljoner euro år 2024 (83,6 miljoner euro år 2023). Även verksamhetskostnaderna minskade med 9,3 miljoner euro och var 266,3 miljoner euro (275,6 miljoner euro år 2023). Verksamhetsbidraget ökade med sex miljo-

ner euro från året innan. Stadskoncernens verksamhetsbidrag ökade i sin tur med 39,1 miljoner euro och var -124,4 miljoner euro år 2024 (-164,1 miljoner euro år 2023).

Enligt Vasa stads bokslut 2024 var årsbidraget 47,3 miljoner euro (47,5 miljoner euro år 2023). Årsbidraget räckte till för att täcka avskrivningar och nedskrivningar, vilka uppgick till totalt 38,9 miljoner euro (33,6 miljoner euro år 2023). I bokslutet för 2024 ingick betydande nedskrivningar, främst på grund av social- och hälsovårdsfastigheter. Enligt bokslutet bokfördes nedskrivningar på social- och hälsovårdsfastigheter till ett belopp av 4,7 miljoner euro.

År 2024 var stadens årsbidrag 673 euro per invånare, då det förra året var 690 euro. Stadskoncernens årsbidrag ökade i stället med 21,5 miljoner euro och var totalt 107,7 miljoner euro. Det invånarspecifika koncernårsbidraget uppgick till 1 530,40 euro, då det år 2023 var 1 249,10 euro.

Enligt bokslutet för 2024 var Vasa stads årsbidrag 121,8 procent av avskrivningarna, jämfört med 141,3 procent året innan. För stadskoncernen var den motsvarande siffran 165 procent år 2024 och 152,5 procent år 2023. Enligt denna tolkning är kommunens intäktsfinsiering tillräcklig då årsbidraget motsvarar 100 procent av avskrivningarna. Om årsbidraget täcker avskrivningarna behöver kommunen inte skuldsätta sig

eller realisera sina tillgångar för att hålla de befintliga produktionsmedlen för servicen i funktionsdugligt skick.

Årsbidraget visar den inkomstfinansiering som återstår för investeringar, placeringar och amorteringar efter att de löpande utgifterna har betalats. Årsbidraget är en viktig indikator vid bedömning av huruvida inkomstfinansieringen är tillräcklig. Grundantagandet är att intäktfinansieringen är tillräcklig om årsbidraget minst motsvarar avskrivningarna på anläggningstillgångarna. Vasa stads faktiska nettoinvesteringar var 47,8 miljoner euro (49,8 miljoner euro år 2023). Jämfört med den ändrade budgeten underskreds nettoinvesteringarna med 10,9 miljoner euro. Den största enskilda orsaken till att investeringarnas eurobelopp minskade var underskridningarna i fråga om Brändö daghem och daghemmet på Kasernområdet med totalt cirka sex miljoner euro. Årsbidraget räckte inte till för att täcka nettoinvesteringarna.

Några av stadens största investeringsprojekt var följande: utveckling av hamnen (Lasses kaj och utvidgning av hamnfältet) 11,7 miljoner euro, ombyggnad av Haga skola 2,8 miljoner euro och ombyggnader inom ramen för mindre projekt 6,6 miljoner euro, byggande av en ozonerings- och aktivkolfilteranläggning vid Molnträsket 4,1 miljoner euro, främjande av hållbara färdsätt 1 miljon euro och istandsättning av bobollsplanen 0,8 miljoner euro.

Ekonomi som en del av stadens strategi

Ett av Vasa stads strategiska teman är möjliggörare. Dess första undertema är en hållbar kommunal ekonomi. De strategiska måtarna för en hållbar kommunal ekonomi är det influtna ekonomiska över-/underskottet, skatteprocenten jämfört med det nationella medelvärdet, soliditetsprocenten och lånestocken, staden + koncernen (euro, euro/invånare).

År 2024 uppvisade Vasa stads resultat ett överskott på tre miljoner euro (14,2 miljoner euro år 2023). Det innebar en minskning med 11 miljoner euro jämfört med året innan. Stadens kumulativa överskott i balansräkningen är 25,5 miljoner euro, det vill säga 363 euro per invånare. Vasa stadskoncerns kumulativa överskott var cirka 278,7 miljoner euro i balansräkningen för år 2024. Vasa stads balansöverskott är det tredje lägsta i jämförelsen med referensstäderna. Endast

Kouvola och Seinäjoki redovisar mindre överskott i sina balansräkningar än Vasa.

Vasa stads skatteprocent är 8,4 (8,36 år 2023). Skatteprocenten justerades genom en avrundningsändring år 2024. Stadens skatteinkomster minskade från 188,1 miljoner euro till 178,5 miljoner euro. Skatteintäkterna för 2024 blev 1,3 miljoner euro högre än i den ändrade budgeten. Statsandelarna var 42,5 miljoner euro år 2024, vilket innebar en minskning med 6,6 miljoner euro jämfört med förra året. Nedgången i statsandelarna berodde på överföringskalkylerna i fråga om social- och hälsovården. De faktiska statsandelarna överskrider det uppskattade beloppet i den ändrade budgeten med 1,8 miljoner euro. Skattefinansieringen minskade med totalt 16 miljoner euro. En viktig faktor bakom detta var bortfallet av engångsposterna relaterade till vårdreformen. Vasa stads skatteprocent motsvarade mediannivån bland referensstäderna.

År 2024 var Vasa stads soliditetsgrad 48 procent, vilket var 0,9 procentenheter högre än året innan (47,1 procent år 2023). Soliditetsgraden mäter kommunens finansiella soliditet, förlusttäckningskapacitet och solvens på lång sikt. Den visar hur stor del av tillgångarna som finansierats med eget kapital – ju högre värdet är, desto stabilare är ekonomin. Vasas soliditetsgrad är på en nöjaktig nivå enligt referensvärdena (30–49 procent). Bland referensstäderna låg soliditetsgraden på en nöjaktig nivå tillsammans med fyra andra städer. Sex städer placerade sig på en god nivå och en nådde upp till en utmärkt nivå.

Vasa stads lånestock hade minskats med fem miljoner euro. Enligt bokslutet var lånestocken 347,4 miljoner euro år 2024, medan den år 2023 var 352,4 miljoner euro. Det invånarspecifika lånebeloppet var 4 937 euro år 2024, då det motsvarande beloppet år 2023 var 5 110 euro per invånare. Vasa stads lånestock per invånare var den sjunde högsta bland referensstäderna, endast städerna Seinäjoki, Rovaniemi och Kotka hade högre lån per invånare. Medianen för lånestocken i jämförelsestäderna var 4 156 euro per invånare, vilket innebär att Vasa ligger över mediannivån i jämförelsen av städernas lånebelopp.

Vasa stadskoncerns lånestock minskade med 5,4 procent. År 2024 var koncernens lånebelopp 610,9 miljoner euro (8 681 euro/invånare), då de motsvarande beloppen år

2023 var 618,1 miljoner euro och 8 971 euro per invånare. På koncernnivå var Vasa stads lånestock det fjärde största i jämförelsen mellan städerna. Störst var lånestocken per invånare i Kotka, S:t Michel och Seinäjoki. När det gäller lånestocken på koncernnivå var referensstädernas lånestocksmedian 6 275,5 euro per invånare, vilket innebär att Vasa ligger över mediannivån i jämförelsen av koncernlånebeloppen.

Finansieringsanalys

Enligt finansieringsanalysen var kassaflödet från verksamheten och investeringarna 0,8 miljoner euro negativt år 2024, medan den motsvarande siffran år 2023 var -1,5 miljoner euro. Det innebär att utgifterna har täckts antingen med de befintliga kassatillgångarna eller genom att ta ytterligare externa lån. I bokslutet redovisas det ackumulerade kassaflödet från verksamheten och investeringarna för de senaste fem åren, vilket gör det möjligt att följa upp hur investeringarna har kunnat självfinansieras på lång sikt.

Kassaflödet från verksamheten och investeringarna är finansieringsanalysens mellanresultat. Om dess belopp är negativt, visar det att man har varit tvungen att täcka utgifter-

na antingen med kassatillgångar eller genom att ta upp ytterligare lån. Det ackumulerade kassaflödet borde inte vara negativt varaktigt. Enligt bokslutet 2024 uppgick det ackumulerade kassaflödet från stadens verksamhet och investeringar under en femårsperiod till -18,8 miljoner euro (-47,8 miljoner euro år 2023).

Nyckeltalet för finansieringens kassaflöde var -2,8 miljoner euro, vilket innebär att kassatillgångarna har minskat. Ändringen av stadens likvida medel var -3,6 miljoner euro under året. Tillräckligheten av stadens kassatillgångar var 13 dagar vid årets slut, jämfört med 16 dagar året innan.

Kriskommunkriterierna

Enligt 13 kap. 118 § i kommunallagen kan ett utvärderingsförfarande i fråga om kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning inledas om de så kallade kriskommunkriterierna uppfylls.

Förfarandet kan inledas exempelvis om kommunen inte har täckt underskottet i kommunens balansräkning inom den tidsfrist som föreskrivs i kommunallagen (bokslutsåret

Ett utvärderingsförfarande kan inledas också om de ekonomiska nyckeltal för ekonomin som beskriver tillräckligheten eller soliditeten i finansieringen två år i följd har uppfyllt följande gränsvärden:

Kriterium	Bokslutssiffrorna för Vasa stads ekonomi 2023 och 2024	Genomförs/genomförs inte
1) förhållandet mellan årsbidraget och avskrivningarna i kommunens koncernresultaträkning är under 80 procent	BS 2023: 152,5 % BS 2024: 165 %	Kriteriet genomförs inte.
2) kommunens inkomstskattesats är minst 2,0 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen för alla kommuner	BS 2023: 8,36 % BS 2024: 8,40 % Kommunernas vägda genomsnittliga inkomstskattesats år 2024 var 7,47 procent.	Kriteriet genomförs inte.
3) beloppet av lån och hyresansvar per invånare i kommunens koncernbokslut överskrider det genomsnittliga beloppet av lån och hyresansvar i alla kommuners koncernbokslut med minst 50 procent.	BS 2023: 9 970 euro BS 2024: 9 660 euro Landets genomsnitt år 2023 var 8 067 euro/invånare.	Något jämförelsetal för år 2024 fanns inte tillgängligt då utvärderingsberättelsen utarbetades. Nyckeltalet för 2023 överskreds inte.
4) Det kalkylmässiga låneskötselbidraget i koncernbokslutet är under 0,8.	BS 2023: 0,8 BS 2024: 1,3	Kriteriet genomförs inte.

Gränsvärdena för de nyckeltal som avses i 3 mom. räknas ut årligen utgående från de koncernbokslutsuppgifter som Statskontoret tillhandahåller och den inkomstskattesats som kommunen fastställt.

+ fyra år). Ett utvärderingsförfarande kan dessutom inledas om underskottet i kommunens senaste koncernbokslut har varit minst 1 000 euro per invånare och året innan minst 500 euro per invånare. Staden har inget ackumulerat underskott i sin balansräkning.

Enligt bokslutsuppgifterna för 2024 uppvisar stadens balansräkning cirka 25,5 miljoner euro i överskott. Stadskoncernens balansräkning uppvisar i sin tur ett överskott på cirka 289,7 miljoner euro.

Sammanfattning:

- Vasa stads ekonomi utvecklades bättre än förväntat och revisionsnämnden konstaterar att stadens ekonomi har skötts på ett ansvarsfullt sätt. Ett bevis på en hållbar ekonomiförvaltning är även att Vasa stad inte uppfyller kriterierna för en kriskommun och att stadskoncernens balansräkning uppvisar cirka 289,7 miljoner euro i kumulativt överskott.
- Enligt 110 § i kommunallagen ska ekonomiplanen vara i balans eller visa överskott. Enligt Vasa stads budgetplan uppskattas det ett underskott på totalt cirka fyra miljoner euro för åren 2025–2027.

I balansräkningen finns dock cirka 25,5 miljoner euro i ackumulerat överskott från tidigare räkenskapsperioder, vilket täcker det underskott som förväntas under planåren. Revisionsnämnden betonar att staden målmedvetet ska fortsätta genomföra programmet för balansering av ekonomin och regelbundet följa upp dess effekter.
- Enligt bokslutet för 2024 var nedskrivningarna relaterade till social- och hälsovårdsfastigheterna 4,7 miljoner euro. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden fått återstår det ännu nedskrivningar på social- och hälsovårdsfastigheter till ett belopp av 8,9 miljoner euro. Utförda avskrivningar kan försvaga Vasa stads framtida resultat, vilket kan återspeglas negativt på den ekonomiska utvecklingen under kommande år. Dessutom ökar den konstanta världspolitiska osäkerheten den allmänna ekonomiska osäkerheten, vilket också kan påverka stadens verksamhetsmiljö och finansiella ställning. Revisionsnämnden betonar att Vasa stad ska förbereda sig för dessa risker genom en proaktiv ekonomiplanering och hålla fast vid målen för balansering av ekonomin även i en verksamhetsmiljö i förändring.
- I samband med vårdreformen föreskrevs det om användningen av de social- och hälsovårdslokaler som staden äger att fastigheterna även i fortsättningen ska ägas av kommuner och samkommuner men att dessa ålades att hyra ut lokalerna till välfärdsområdena för en viss tid (3 + 1 år). Den lagstadgade hyrespikten upphör 31.12.2025. Österbottens välfärdsområde tänker inte utnyttja optionsåret. Kommunerna bör beakta bolagiseringsskyldigheten i 126 § i kommunallagen om de fortsätter att vara verksamma i ett konkurrensläge på marknaden.
- Vasa stad och Österbottens välfärdsområde har inlett hyresförhandlingar om de lokaler som välfärdsområdet bedömer som behövliga att hyra för att kunna upprätthålla sin verksamhet. Revisionsnämnden kommer att följa upp de lösningar som rör bolagisering av social- och hälsovårdsfastigheter samt hur dessa framskrider.
- Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av har sparprogrammet som godkändes våren 2024 hittills genererat över fem miljoner euro i besparingar för stadens ekonomi. Än så länge har genomförandet av programmet gett större besparingar än förväntat. Besparingar har genererats av i synnerhet stängningen av små enheter inom småbarnspedagogiken och Vamias omställningsförhandlingar

8. Uppföljning av observationer i utvärderingsberättelsen 2023

Vasa stadsfullmäktige behandlade 2023 års utvärderingsberättelse vid sitt sammanträde 10.6.2023. Stadsfullmäktige gav 23.9.2024 ett utlåtande om observationer som framkommit i utvärderingsberättelsen 2023. Fullmäktige antecknade den utredning som stadsstyrelsen gav för kännedom vid sitt sammanträde 7.10.2024.

I tabellerna på de följande sidorna har revisionsnämndens ställningstaganden i utvärderingsberättelsen 2023, de utlåtanden som fåtts till dem och revisionsnämndens bemötanden på de utlåtanden som inkommit presenterats.

Strategiöversikt

Revisionsnämndens observation	Stadsstyrelsens bemötande	Revisionsnämndens bemötande
Strategin för åren 2022–2025 har inte setts över under fullmäktigeperioden, fastän det finns en skyldighet till detta i kommunallagen.	Stadsstyrelsen konstaterade i sitt bemötande att en nyhet under den nuvarande stadsstrategiperioden, styrgrupper för temana, inleddes år 2023. Granskningen av strategin genomfördes under deras ledning och genom prioritering av åtgärder. Sommaren 2024 valde grupperna för varje tema ungefär fyra av de centralaste åtgärderna för det sista fullmäktigeåret. Om strategiarbetet har rapporter lämnats två gånger per år. Beredningen av strategin för den kommande fullmäktigeperioden 2025–2029 började sommaren 2024 med en marknadsdialog och bakgrundsdiskussioner. Strategin förnyas omfattande, varför den nuvarande strategin inte uppdaterades grundligt med stadens ledningsgrupps och övriga ledande tjänsteinnehavares beslut, utan den lagstadgade översikten gjordes lättare. I budgeten år 2024 ströks tabellerna för prestationer och nyckeltal för att förbättra läsbarheten, men deras betydelse vid uppföljningen av verksamheten har identifierats. De återställs i budgeten år 2025.	Enligt revisionsnämndens uppfattning skulle en omfattande genomgång av strategin ha stött fullmäktiges arbete och beslutsfattande. Dessutom anser nämnden att beredningen av den nya strategin inte kan vara en grund för att den nuvarande strategin inte uppdaterades omfattande.
De personer som är ansvariga för mätarna eller åtgärderna har inte nämnts i samband med den offentliga strategirapporteringen.	Enligt stadsstyrelsens bemötande är de strategiska målhelheterna på de tväradministrativa temagruppernas ansvar, vilka leds av tjänsteinnehavare. Klimatneutralitetsmålets betydelse har identifierats, och i staden har aktivt kartlagts utsläppens nivå samt metoder för att minska dem. Åtgärderna, såsom klimatavtalen, främjandet av cykling och andra koldioxidsnåla verksamhetssätt borde enligt revisionsnämnden bättre föras fram till stadsfullmäktiges kännedom. Inom stadens förvaltning finns fortsättningsvis ett behov av att stärka samarbetet mellan sektorerna. De tväradministrativa temagrupperna borde kunna förena stadens centrala, stora mål, såsom klimatneutraliteten och en ökad attraktivitet för att främja befolkningstillväxten. Vid marknadsföringen syns redan i Vasas kommunikationskampanjer och videomaterial tydligt hur lätt det är i vardagen och hur lätt det är att röra sig och människor som cyklar.	Enligt revisionsnämndens uppfattning har ärendet framskridit och för temagrupperna har ansvarspersoner fastställts.

Utvärdering av strategiska målhelheter

Revisionsnämndens observation	Stadsstyrelsens bemötande	Revisionsnämndens bemötande
För batteriindustrins del är det tills vidare inte säkert om de projekt som planeras i Vasa kommer att genomföras. Den modellering av scenarier som rapporterades i januari år 2024, enligt vilken det mer värde som batteriindustrin medför kunde vara 1,3 miljarder euro, varav 0,8 miljarder skulle inriktas på kommunerna inom Vasaregionen, grundade sig på ett scenario, där det första skedet av alla planerade investeringar i området förverkligas.	Enligt stadsstyrelsens bemötande är GigaVaasa ett projekt inriktat på näringslivet samt stora internationella InvestIn-aktörer och dess varumärkesbyggande har varit framgångsrikt och syns som fortgående kontakter. Tomtreserveringar har främjats med nationellt mediearbete, vilket samtidigt ökar välkändheten speciellt hos branschpressen. GigaVaasa hör till takvarumärket Energy Vaasa, som aktivt utvecklas i samarbete med Vasek, Merinova och Vasa stad.	Revisionsnämnden fortsätter att följa med situationen. För närvarande har situationen på GigaVaasa-området inte ändrats, och det finns inte en enda uppförd byggnad eller aktör på området.

1.3 Klimatneutrala Vasa 202X och Kommuntekniken

Revisionsnämndens observation	Stadsstyrelsens bemötande	Revisionsnämndens bemötande
Enligt Kommunteknikens bokslutsuppgifter har reparationsskulden inom väg- och dagvattennätet ökat. Trots att revisionsnämnden har frågat, har den inte fått veta hur stor Kommunteknikens reparations-skuld är år 2023. Enligt både Kommuntekniken och revisionsnämnden räcker resultatområdets finansiering i framtiden inte till för att minska reparationsskulden för gatu- och dagvattennätet och inte för centrala investeringar. Revisionsnämnden ser inte heller någon klar plan för hur verksamheten under resurstryck ska styras på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt.	Stadsstyrelsen konstaterade i sitt bemötande att beloppet för reparationsskulden när det gäller gator sedermera har sänts till revisionsnämnden. Kommuntekniken prioriterar när det gäller investeringarna stävande av reparations-skulden i mån av möjlighet och i nuläget ser en framgång i det här lovande ut, men en ökning i reparationsskulden är fortsättningsvis en betydande risk. Kommuntekniken har förbundit sig till att agera enligt stadsstrategin och iakttar där de mål som bestämts i den representativa demokratin.	De begärda uppgifterna sändes till revisionsnämnden 10.6.2024. Revisionsnämnden konstaterar emellertid att handlingarna borde inlämnas under utvärderingen och inte efter det att utvärderingsberättelsen har publicerats.

Kultur- och bibliotekstjänsterna och idrottsservicen

Revisionsnämndens observation	Stadsstyrelsens bemötande	Revisionsnämndens bemötande
Det är oklart för revisionsnämnden varför de mål som ställts i kultur- och idrottsprogrammet om ett hobbypass för barn och unga samt ett kultur- och idrottskort för studerande inte har förverkligats. Det är fråga om åtgärder som staden kan påverka direkt. Åtgärder har även en koppling till stadens attraktionskraft och välbefinnandet bland barn och ungdomar.	Stadsstyrelsen för i sitt bemötande fram att en kultur- och idrottsvecka som erbjuds studerande avgiftsfritt eller till nedsatt pris har ordnats under några års tid i september-oktober och där deltar alla stadens egna kultur- och idrottsaktörer. Strävan är att ärendet främjas via Study and Stay-samarbetsgruppen. I gruppen deltar de studerandeorganisationer som är verksamma i Vasa. Genomförande av ett ungdomspass gallrades bort under budgetprocessen. Många satsningar har gjorts för att befästa hobbyverksamheten för barn och unga inom den s.k. Finlandsmodellen för hobbyverksamhet.	Revisionsnämnden fortsätter att följa med situationen.

Revisionsnämnden fortsätter att följa med situationen. kultur- och bibliotekstjänsterna en utmaning med att vara verksam i ett multilateralt nätverk.	Stadsstyrelsen konstaterade i sitt bemötande att samarbetet med välfärdsområdet söker sin form. Det bedrivs för närvarande t.ex. med rådgivningar (0–6-åringars läsrecept) samt inom ramen för Kaikukorts-verksamheten och (kultur)tjänster för äldre.	Revisionsnämnden fortsätter att följa med situationen.
Efter att Wasa Station-projektet gick om intet är det också oklart var den länge planerade bollspels- och multifunktionshallen kunde genomföras.	Stadsstyrelsen för i sitt bemötande fram att det i Vasa fortsättningsvis finns behov av ett musik- och kongresshus och en tränings- och tävlingshall för bollsporter som uppfyller kraven i olika grenar. Arbetet för att föra ärendet framåt fortgår. Utövande av bollsporter kommer att underlättas betydligt av det att stadsstyrelsen i Vasa har godkänt lokalbehovsutredningen för Onkilahden yhtenäiskoulu så att där genomförs en bollsports- och idrottslokal som uppfyller kraven i olika grenar. Målet är att lokalen är färdig år 2028.	Revisionsnämnden fortsätter att följa med situationen.

Ungdomsservicen

Revisionsnämndens observation	Stadsstyrelsens bemötande	Revisionsnämndens bemötande
Utmaningarna med ungdomarnas välbefinnande syns i ungdomsservicen. Som en följd av välfärdsområdesreformen har en del av servicen som de unga använder överförts till producenter utanför den kommunala organisationen, vilket gör att koordineringen av och förhandlingarna om dem i det sektorsövergripande handlednings- och servicenätverket har ändrats och enligt revisionsnämndens uppfattning blivit mer utmanande. Tills vidare verkar det oklart hur koordineringssystemet mellan olika aktörer ska byggas för att det på ett lyckat sätt ska motsvara problemen i anslutning till ungas välbefinnande.	Enligt stadsstyrelsens bemötande har som en följd av välfärdsområdesreformen en del av servicen som de unga använder överförts till producenter utanför den kommunala organisationen, varvid koordinering och överläggning som gäller dem i det sektorsövergripande handlednings- och servicenätverket har ändrats och enligt revisionsnämnden blivit mer utmanande. Nätverket koordinerar eller överlägger inte direkt om service riktad till ungdomar som olika organisationer ordnar. Från hösten 2024 deltar en multiprofessionell myndighetsarbetsgrupp från Vasa en gång per år	Revisionsnämnden fortsätter att följa med situationen.

Kunnig personal och en utmärkt arbetstagarerfarenhet

Revisionsnämndens observation	Stadsstyrelsens bemötande	Revisionsnämndens bemötande
Svarsprocenten för arbetshälsoenkäten som genomfördes i början av år 2024 var ca 50 %. Revisionsnämnden frågar med hurdana åtgärder man strävar efter att öka antalet personer som svarar.	Stadsstyrelsen förde i sitt svar fram att svarsprocenten för arbetshälsoenkäten har stigit något under varje enkätomgång. Innan publicerandet av enkäten har inom sektorerna informerats om den i olika sammanhang, för att man ska kunna förbereda sig och reservera tid för besvarande av den. Arbetshälsoenkäten utvecklas fortgående, för att den ska vara svararvänlig. I framtiden kommer man bl.a. att komprimera frågebatteriet och vi kartlägger nya enkätverktyg.	Svarsprocenten för arbetshälsoenkäten som genomfördes i början av år 2024 var ca 50 %, vilket visar på en måttlig, men inte optimal deltagarnivå. Enligt revisionsnämndens uppfattning skulle ett mer omfattande antal svar göra det möjligt att dra närmare slutsatser om personalens välmående.
Revisionsnämnden är oroad över osakligt bemötande i arbetet, vilket 117 personer rapporterar att de har upplevt under år 2023. Nämnden betonar målet med nolltolerans, men den har inte en klar bild av åtgärder som vidtas utifrån observationerna. Revisionsnämnden konstaterar att när det gäller osakligt bemötande ska nolltolerans eftersträvas.	Stadsstyrelsen svarade att staden betonar nolltolerans för mobbning och uppmanar enheterna att diskutera öppet om osakligt bemötande. Fallen utreds noggrant, och satsningar görs på förebyggande genom värdelöften. En del av upplevelsorna ansluter sig till kundmöten. På den förebyggande verksamheten fästs speciell uppmärksamhet bl.a. genom värdelöften. Guiden för osakligt bemötande uppdateras, med beaktande bl.a. av utvecklingsförslag från arbetarskyddsfullmäktige.	Målet med nolltolerans är viktigt när det gäller osakligt bemötande. Revisionsnämnden fortsätter att följa med situationen.
Revisionsnämnden frågar vad förseningarna i införandet av det nya HR- och lönesystemet beror på.	Servicecentralen Mico Botnia Ab konkurransutsätter och upphandlar datasystem, och producerar tjänster för kunderna med en gemensam lösning kostnadseffektivt. På Vasa stads initiativ har på Mico våren 2024 inletts ett kartlägningsprojekt om lämpligheten med ett alternativt löne- och HR-system. Om det konstateras att det är bättre än CGI:s Populus, inleds en ny konkurransut-sättning hösten 2024.	Mico Botnia Ab:s verkstäl-lande direktör berättade för revisionsnämnden vid ett möte som hölls 26.11.2024 om situationen för HR- och lönesystemet. Revisionsnämnden fortsätter att följa med situationen.

Vasa stadskoncern, investeringar och ekonomi

Revisionsnämndens observation	Stadsstyrelsens bemötande	Revisionsnämndens bemötande
De ägarpolitiska riktlinjerna som uppdaterades 2021 har inte lagts till i stadens stadsgesamling som är offentligt framlagd. Rapporteringen av koncernbolagens budgetmål har delvis varit oklar och varierande.	Stadsstyrelsen berättade i sitt bemötande att den lägger till de ägarpolitiska riktlinjerna i stadens stadsgesamling och förtydligar stad-ge- och anvisningshierarkin. Den ägarstyrningen utvecklas rapporteringen, bl.a. i delårsrapporteringen har en prognoskolumn lagts till och i Q3-rapporteringen bedöms utfallet för målen i budgeten. Bolagens styrelser påminns om sitt ansvar, och dialogen samt uppföljningen stärks.	De ägarpolitiska riktlinjerna som uppdaterades 2021 har inte lagts till i stadens stadsgesamling som är offentligt framlagd vid den tidpunkt då utvärderingsberättelsen upprättas. De utvecklingsåtgärder som genomförts inom ägarstyrningen har vid rapporteringen av budgetmålen varit betydande faktorer för en tydligare och mer ändamålsenlig rapporteringspraxis.

Stadens investeringsnivå har varit pretentiös, men alla investeringsprojekt har tills vidare inte lett till att de uppställda målen har nåtts.	Stadsstyrelsen konstaterade i sitt bemötande att Vasa stad följer en standardiserad riskhanteringsprocess, där riskerna bedöms systematiskt. I byggprojekt (när det gäller daghem och skolor) är den osäkra befolkningsutvecklingen en utmaning. I stora projekt, såsom GigaVaasa, utnyttjas sakkunnigkonsulter för minimering av riskerna och maximering av fördelarna. De höga investeringskostnaderna i förhållande till årsbidraget beror dels på reparationsskulden, dels på svagt årsbidrag. Det gäller att mer än tidigare fokusera på stärkandet av driftsekonomin. Det lyckas till exempel med hjälp av vårens balanseringsprogram och besluten om att effektivisera servicenäten. Det nyligen byggda spridda men omfattande servicenätet påverkar stadens ekonomi långt in i framtiden. De tidigare uppskjutna grundliga förbättringarna har skapat investeringsbehov, vilka inte kan förbises. Med tanke på stadens ekonomiska utsikter är det dessutom definitivt viktigt att undvika att fatta strategiska politiska beslut om överdimensionerade eller onödiga daghems- eller skolprojekt eller annat byggande. Kommuntekniken tar i bruk Salkku-programmet för systematisering av riskhanteringen. Vasa Vattens investeringsbehov ökar i och med att lagstiftningen och EU:s direktiv skärps och djupgrundvattenprojektet i Kurikka fortsätter. Wasa Station-projektet föll på förändringar i finansieringsmarknaden. Riskerna för hamninvesteringarna är kostnadsökning, konkurrensläget samt långa tillståndprocesser, vilka kan inverka på projektens tidtabeller och genomförbarhet.	Revisionsnämnden fortsätter att följa med situationen.
Vasa stads ekonomi visade ett överskott 2019-2023, men utan tilläggsfinansiering under coronakrisen skulle täckandet av underskottet ha varit osäkert. Investeringar ökar primärstadens skuld, och även om koncernens skuld har minskat är den ännu bland de högsta i jämförelsestäderna. Stadens och koncernens interna finansiering räcker inte till investeringar, och år 2023 var procenten för intern finansiering svag. Dessutom förutsätter eventuella nedskrivningar i anslutning till vårdfastigheterna speciell uppmärksamhet år 2024.	Stadsstyrelsen förde i sitt svar fram att Vasa stadskoncerns budgetmål för år 2024 är kontroll över koncernskulden, och spartrycket på ekonomin under de kommande åren är betydande. Utvecklande av hamnområdet i bolagsform har bearbetats år 2023, och utifrån lönsamhetsberäkningar för investeringar har kommande investeringar prioriterats. Investeringarna genomförs i det under Hamnkoncernen bildade Infra-bolaget, där övervägda och prioriterade investeringar betonas för att säkerställa ekonomisk lönsamhet och framtida verksamhetsförutsättningar. Lönsamhet för hamnens operativa servicebolag är i en central roll vid finansieringen av investeringar.	Revisionsnämnden fortsätter att följa med situationen.

UTVÄRDERINGSBERÄTTELSE 2024

VASA STADS
REVISIONSNÄMND

V A S A .